MOKSLAS ☆ MENAS LITERATŪRA

RIMŠA – AMERIKOS DŽIUNGLIŲ GAUGUINAS

Jo paveikslas — lyg amžinybės pabučiavimas

K. PAŽĖRAITĖ, Brazilija

Tokia antrašte atspaustas Pietų Amer. laikraščio Clarin, išeinančio Buenos Aires mieste, Argentinoj, literatūrinėj atkarpoj meno kritiko Ramon Antonio Chas straipsnis apie mūsų dailininką Joną Rimšą, jo darbų parodos, įvykusios šioj šaly, proga. Straipsnis iliustruotas dviem didžiulėm nuotraukom. Vienoje Rimša savo egzotiško paveikslo fone, kitoje — vėl jis, besišnekąs su vokiečių filmų artiste Zuzana Cramer, prie paveikslo, vaizduojančio Bolivijos plokštikalnio gamtą. Po nuotrauka atspausta didelėm raidėm LIETUVIS DAILININKAS... ir tolimesnis tekstas mažom raidėm.

Kadangi šis įdomus straipsnis užima visą didžiulį puslapį, tad pateiksiu būdingesnes jo ištraukas:

..."Rimšos meno pasaulis susiformavo nepaprastoje džiunglių įtakoje. Jis nuolatos ieško priebėgos amerikoniškose džiunglėse, kur jį žavi nepaliestos gamtos tyrumas ir spalvingumas. Palaikydamas kontaktą su primityvia gamta, jis vis žengia pirmyn tobulėjimo keliu.

J. Rimša piešia lietuvaitės portretą

Todėl jis ir turi panašumo su Gauguinu, nes ir šis didysis maestro randa tropikuose savo plastinių problemų išsprendimą. Dabar Rimša, baigdamas savo barilochišką periodą (Rimša 5 paskutinius metus sėmė įkvėpimą ir kūrė Argentinos Pietuose — Bariloches miškuose. K. P.), projektuoja vykti Amazonėn, Manaos sritin, trokšdamas apsvaigti tropišku žalumu, savo teptukams suteikiant paslėptų, nežinomų vietovių grynumo. Savo klajoklio gyvenime, kuris pražildė jo nazarietišką barzdą, Rimša įsigijo turtingą didingą paletę su gilia chromatiška substancija ir geniališka sinteze. Kaip Gauguinas, Rimša randa džiunglėse, laukinėse ir nepaprastai turtingose forma ir spalvom, tobulinimosi kelią, ir po kiekvienos tokios išvykos sugrįžta vis labiau pirmyn pažengęs bei įkūnijęs tapyboje vis daugiau grožio ir audringos jėgos".

Trys mėnesiai po atviru dangum

Toliau straipsnio autorius aprašo dail. Rimšos gyvenimą, pateikdamas biografinių žinių iš jo dienų Rusijoje, Lietuvoje, Vienoje, Brazilijoje, Argentinoje, Bolivijoje ir t. t. Toliau seka:

..."Vieną dieną jis pajaučia, kad miestas jį slegia. Keliauja į pietus ir piešia peisažus. 3 mėnesius gyvena po atviru dangum. Jis keliauja pėsčias po 30 km. į dieną, ieškodamas gamtoje įkvėpimo. Jo teptukai kalba, o vėjas jam dainuoja. Tuo tarpu jo vardas pradeda dominti kritikus...

..."Vėliau jaučia pašaukimą didesniems peisažams. Šį kartą važiuoja į šiaurę. Apsigyvena Cuzco, kur dar išliko istoriniai pirmosios Amerikos civilizacijos šešėliai. 1936 m. jis vyksta į La Paz miestą, kur atranda stiprią šviesą, veržlias varsas ir antikinę indėnų giminę, pasižyminčią patraukliu plastiškumu. Šioj Bolivijos žemėj jis manė apsistoti keliom savaitėm, bet išbuvo net kelerius metus. Čia bendrauja su vietiniais indėnais, įsigilindamas į apsnūdusių tautų papročius. Jis išdalina spalvotus pieštukus ir popierių mažiesiems indėnams, atidengdamas juose pašaukimą piešti.

Barilochės laukuose

..."1937 jis sulaukia pirmo meninio pasisekimo La Paz mieste. Savo realistiniuose paveiksluose jis atsisako rudeninių spalvų. Dabar jos žavios, ryškios, stipraus atspalvio, žymi ispanišką įtaką, ypač Zuloagos įtaka. Su tuo pačiu pasisekimu jis atidaro parodą Buenos Aires ir 1938 m. pasiunčia vieną paveikslą Lietuvon, kur pripažįstamas dideliu dailininku. Bet Rimša dar nepatenkintas. Grįžta į Bariloche, ieško dar labiau spindinčių spalvų. Pradeda iš naujo. Gyvena ištisas savaites laukuose, nepaisydamas nei šalčio, nei lietaus. Nusilpęs, susirgęs gauna vieną laišką iš Bolivijos, kviečiantį jį būti Dailės Akademijos Sucre mieste direktorium. Rimša nenori prarasti laisvės ir atsisako. Bet, gavęs pakartotiną kvietimą, prisiminęs mažuosius mokinius indėnukus, sutinka priimti tarnybą. Ten Rimša įveda savo tvarką. Įsteigia vakarinį mokslo kursą, kur tarnautojai galėtų mokytis tapybos. Pusę savo algos jis atiduoda įstaigos išlaidoms. Jis turi 170 mokinių, bet mūsų geradaris vistiek vargingiausias. Negalėdamas visų išlaikyti, jis atsisako nuo tos tarnybos ir atidaro privatų meno kursą su 50 geriausių mokinių, kuriuos moko ligi 1950 metų. Kai kurie jo mokiniai šiandien yra vieni iš geriausių tapytojų Bolivijoje".

Andų Kondoro medais

"Džiunglės šaukia jį vėl, ir jis įsigilina į miškų tankumynus, kelia sau praskindamas per vijoklius kirviu, kariaudamas su gyvatėmis, smaugliais ir įvairiais vabzdžiais. Tankumyne įsitaiso sau būstinę — palapinę, saugodamasis gyvačių. Žiauriai gražioj gamtoj jis taip kaip Gauguinas, randa įkvėpimą savo menui, piešdamas pusiau mistinėje aplinkumoje. Jis jau buvo beužsimojęs vykti į Amazonės džiungles, bet tuo metu Bolivijos valdžia, už jo pasidarbavimą menui, jį pagerbia, griežtai akademinio ceremonialo metu, jam įteikiant aukštąjį Andų Kondoro (milžinas aras) ordiną".

"Po to jis vyksta į Buenos Aires, ten 1951 m. surengia savo kūrinių parodą Mueller galerijoje. Šioj parodoj parodo džiugles, indėniškus tipus ir gar siąją Camba, mergaitę nepaprasto grožio (paveikslą, kurį įsigijo Bolivijos Pasiuntinybė Rio de Janeire. K. P.). Vyksta į Sao Paulo ir į Rio de Janeiro, kur įvyksta jo paveikslų parodos su ryškiu pasisekimu. Po dvejų metų klaidžiojimo po miškus, vėl atidaro parodą Buenos Airese, kur jo vardas pasiekia kulminacinį punktą".

Nei fotografinio realizmo, nei beprasmio abstraktizmo

"Štai ir Peru aukštumų laikotarpis. Rimša dirba metus laiko Limos mieste, paskui persikelia į kitą pusę kalnų, į džiungles, kur vėl jam tenka kovoti su žvėrimis, gyvatėmis ir įvairiais vabzdžiais. Piešia iki persidirbimo, paaukodamas tropikams savo sveikatą. Grįžta į Bariloche. Jis trokšta ir jo sielai reikalingas kitas periodas — Bariloches ramybė. Vėl jo paveikslų paroda Mueller galerijoje, Buenos Airese, 1955 m. Čia susilaukia naujo triumfo. Tačiau grįžta į žavingąją ežerų vietovę. Tenai tapo mažoj studijoj, kaip atsiskyrėlis. Jo tapyba įgauna chromatizmo ir kolosališkai ekspresyvios jėgos. Jis suderina klasišką tapybos būdą su moderniškąja. Jis sako savo draugams: "Norint pastatyti moderišką mokyklą, nėra reikalo panaikinti tapybos tradicijų. Abstrakcija savo nužmoginimo procese priėjo prie aklitgatvio. Manau, kad privalome dabar, galutinai, meną suhumaninti, suteikiant daiktams gilumo ir prasmės. Vienu žodžiu, nereikia prieiti prie fotografinio realizmo, nei prie beprasmio abstraktiškumo".

Rimša tvirtai žengia prie formos susintetinimo. Savo paskutiniuose paveiksluose jis vengia nereikalingumo. Prieina prie grynų formų ir prie paslėpto daiktų intymiškumo. Todėl jo džiugliškuose paveiksluose nėra nei šakų, nei lapų, tik tėra chromatinė esminių formų ekspliozija".

Džunglių tapytojas

"Rimša, kaip Gauguinas, yra tapytojas džiunglių, kur nėra amžiaus, nei laiko, nei praeities. Tenai tėra amžina jaunystė, chromatinis audringos jėgos veržimasis. Daug kartų džiuglių peisažas šaukte šaukė Rimšai: Kaip turėtų išspręsti šią spalvų problemą Pikasso, turėdamas sugauti neaiškių pavidalų žaismą?

Rimša išsikrausto iš Barilochės, išstato savo paskutinius darbus galerijoj de Arte del Gran Teatro Opera, Buenos Aires, ir vyks tuojau į Belem, į Amazonės džiugles išgyventi naują tropiškos atotraukos laikotarpį. Ir taip jis žengia tobulybėn, nesustodamas..."

Ir kiti meno kritikai trumpesniuose straipsniuose teigiamai įvertino buvusią jo parodą Buenos Airese. Ismo P. Aimi savo straipsnyje "Džunglių dailininkas atvyko" (La Capital, 1959. VI. 25) su pasigėrėjimu konstatuoja, kad kiekvienas Rimšos paveikslas yra lyg amžinybės pabučiavimas. Ir savo antrą straipsnį apie Rimšos parodą jis užbaigia šiais žodžiais: ..."Didingas "Camba" ir "Venus de la Selva" autorius tęsia savo triumfalinį žygį, teikiantį garbės ir Lietuvai ir Amerikai".

Spalvų simfonijos dainius

Šis meno kritikas Rimšos išstatytus paveikslus laiko neįkainuojamos vertės paveikslais. Įšvardindamas egzotiškus R. kūrinius, jis ypatingą dėmesį skiria paveikslui "Margot", kuris, anot jo, esąs portretas, inspiruotas vienos tų anonimiškų sielų, trokštančių būsimojo, kurios gyvena negyvendamos, indiferentiško miestiško pasaulio žibėjime. Šis paveikslas dabar yra Čiurlionio galerijoje, Chii cagoje.

Lenkų meno kritikas Piotr Pawluczuk jį savo straipsnyje pavadino didingų spalvingų simfonijų dainium:

Dabartiniu metu Jonas Rimša apsistojo ilgesniam laikui Brazilijoje. Po 4 mėnesių gydymosi režimo su spontaniško kūrybiniu alkiu atsidėjo vėl kūrybai. Savo jaukiam atelje Sao Paulo miesto dangoreže dirba naktimis, kada aprimsta miesto triukšmas. Teko pamatyti jo kelis darbus. Kagi, būdama nespecas meno srity, galiu pridurti prie žymių meno kritikų žodžių. Tik tiek tegaliu pasakyti, kad Rimša mane parbloškė savo nauja savita ryškiu sodrių varsų harmoninga simfonija. Ypatingai sužavėjo jo akvarelės, kurios nepaprastai originalios ne tik siužeto atžvilgiu bei kompozicijas, bet ir techniškas jų atlikimas kažkoks keistas, tikai galėtų su Rimšos paveikstum, kad tai alie jinė tapyba. Būtų gera, kad mūsų meno kritikai suprantamas. Iš tolo sakyjais, ypač akvarelėmis, supažindinti.

Rimša buvo nusistatęs vykti dirbti naujon Brazilijos sostinėn Brasilia, o paskui — vėl traukia jį į Amazonės džiungles, į tą vadinamą žaliąjį pragarą, kuris jį masina, kaip žaliasis rojus su atvertais iškilmingais vartais.

Ricardo Nieto

(Kolumbietis)

AUKSO AŠAROS

Kai vieną naktį Jėzus, susimąstęs,
žvelgė į tamsoj skendintį pasaulį
savo didelėm ir liūdnom akim,
matė Jis, kaip tamsa sklido aplinkui,
lyg juoda suodžių dėmė, ir dangus
it milžiniška drobulė atrodė.

Ir pamatęs žmonių nedėkingumą,
juodesnį už naktį ir tamsesnį
už pačią tamsybę, Jis iš liūdesio,
iš sielvarto, iš sopulio gilaus
palenkė svarią galvą ant krūtinės
ir pravirko... ir verkė, verkė...
Paskui
Jis lėtai atvėrė akis,
tas taip dideles, taip liūdnas akis,
kurios atrodė lyg verktų per amžius,
ir, žvelgiant Jam į niūrų dangaus skliautą,
Jo ašaros nudžiūvo... Danguje
mirgėjo spiečius spindinčių žvaigždžių!

Juan Ramon Jimenez

(Ispanas)

TAMSOJE GĖRĖM

Tamsoje gėrėm,
apsikabinę,
ašaras savo...
Aš nežinojau,
kur kurios tavo.
Ar tu žinojai,
kur kurios tavo?

Vertė *A. Vilutis*

● **Jurgio Šapkaus** akvarelių ir apskritai tapybos paroda kovo 6 d. 8 val. 15 min. vakare atidaroma Michelini galerijoje 2001 Maple (prie Foster) Evanstone, Ill. Tai dar jaunas, bet plačiai besireiškiąs dailininkas. Pradėjęs meną studijuoti Vokietijos tremtyje, šias studijas gilino Chicagos Meno Institute. Reiškiasi ir kaip skulptorius. Jo statulomis yra papuoštas Šv. Kryžiaus bažnyčios fasadas. Dabar ruošia dekoracijas Chicagoje statomam P. Vaičiūno veikalui "Prisikėlimas".

● **Ramūnas Karazija** ruošiasi chemijos inžinerijos magistro laipsniui Illinois Technologijos Institute.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Vytauto Tomo Žiuraičio,** O. P., naujojo filosofijos daktaro, studija "Das Wesen der Menschlichen Persoenlichkeit" ("Žmogaus asmenybės esmė") išspausdinta Salzburge, Austrijoje. Tai vertingas įnašas į integralaus kultūrinio gyvenimo studijas, nagrinėjąs šią temą kultūrfilosofiniu ir etiniu atžvilgiu. Tai dr. Žiuraičio disertacijos santrauka. Veikalas turi 100 pusl., parašytas vokiškai. Autorius labai taupydamas žodžius ir stengdamasis giliai pasiekti dalykų esmę, visų pirma iškelia asmenybės problemą ir iš to išplaukiančius principus. Toliau apžvelgia asmenį psichologine — metafizine prasme, sustodamas ties pagrindiniais elementais: kūnas, žmogaus sielos dvasingumas ir nemirtingumas, sielos ir kūno jungtis. Toliau pereina į etinius asmens aspektus, svarstydamas savęs tobulinimo prasmę, ilgiau sustodamas prie tauriosios asmenybės savybių: pagarbumo, ištikimumo, gerumo. Nagrinėja pagrindines klaidas, nukrypimus nuo sielos primato, daugiau pasisakydamas dėl vitalistų ir materialistų. Gilindamasis į moralinės kultūros įstatymus, autorius svarsto vertybių gradaciją, daugiau apsistoja prie tolerancijos, džentelmeniškumo. Iš individualiųjų asmenybės aspektų pereidamas prie socialinių, autorius gilinasi į integralinį kultūros gyvenimą, svarstydamas įvairias pasaulėžiūrų rūšis. Čia jis apima natūralistines pasaulėžiūras, kaip materializmas, vitalizmas; toliau — humanistines: intelektualizmą, voluntarizmą, estetizmą, pagaliau — teistines kryptis. Prieina galutinės išvados, kad žmogaus asmenybės esmė glūdi kaip galima didesniame pažinime, įkūnijime ir išlaikyme pilnutinio kultūrinio gyvenimo. Asmenybė yra kiekvienas žmogus, kuris galimai tobuliau pažįsta pilnutinį kultūrinį gyvenimą, jį įkūnija savyje ir jo pastoviai laikosi.

Gausiame šio veikalo literatūros sąraše randame veikalus ir lietuvių: A. Maceinos, P. Malakauskio, A. Ramūno, St. Šalkauskio ir kt. Šis veikalas gaunamas adresu: A. M. Adler, Booksellers and Importers, 49 W. 47 St., New York 36, N. Y.; kaina $3; Europoje — Die Buchzentrale, Kapitelplatz 6, Salzburg, Austria; kaina — 70 šilingų. Autorius dabar ruošia populiarią savo disertacijos knygą, kurią imasi leisti stambi A. Pusteto leidykla. Autorius tikisi kelių mėnesių laikotarpy rankraštį baigti.

Pažymėtina, kad Salzburgo Universiteto Psichologijos Institutas, suteikdamas tėv. Žiuraičiui daktaro laipsnį, kartu jo vyriausybei parašė laišką, pranešdamas, kad jo disertacija buvo originalus laimėjimas, puikiai išnagrinėta viena sunkiausių temų ir dėl to pirmaujanti universiteto darbuotės eigoje; naujasis daktaras rekomenduojamas dėstyti kuriame nors universitete.

● **17 lietuvių dailininkų** savo kūrinius išstato Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos ruošiamoje dailės parodoje Jaunimo Namuose 5600 So. Claremont Ave. Chicagoje. Paroda atidaroma šiandien, kovo mėn. 5 d. 6 val. v., ir tęsis iki kovo mėn. 12 d. Atdara kasdien nuo 5 val. v. iki 9 val. v., o šeštadieniais ir sekmadienį — nuo 10 val. ryto. Parodoje bus išstatyta apie 60 kūrinių šių dailininkų: Donato Buračo (Balti-Janušo (New Yorkas), J. Juodžio (N. Yorkas), Mečio Markulio (Chicaga), J. Miliulio (Chicaga), J. Pautieniaus (Cicero), J. Pilipausko (Chicaga), Z. L. Plechavičienės (Yonkers, N. Y.), Ant. Rūkštelės (Chicaga), Vl. Stančikaitės - Abraitienės (Clevelandas), Ad. Tamoliūno (Chicaga), Vl. Vaitiekūno (Chicaga), Edv. Valaičio (Chicaga), Vl. Vijeikio (Chicaga) ir W. Witkaus (New Yorkas). Parodos lankytojams bus sudaryta proga balsavimu kortelėmis pasisakyti, kuris paveikslas geriausiai patinka. Retai kad toks gausus būrys mūsų dailininkų dalyvauja bendroje parodoje. Tikimasi, kad publika tuo pasinaudos, gausiau atsilankydama.

Vl. Stančikaitė-Abraitienė — Dievdirbis

Jos paveikslai bus išstatyti šiandien, kovo 5 d., 6 val. Chicagoje, Jaunimo Namuose, atidaromoj 17-kos dailininkų kūrinių parodoje.

● **Dr. Julius Kaupas,** rašytojas, literatūros kritikas ir publicistas, rytoj, kovo mėn. 6 d., sulaukia 40 m. amžiaus. Yra gimęs 1920 m. Kaune. Baigęs Jėzuitų gimnaziją, medicinos studijas išėjo Kaune, jas 1946 metais vainikuodamas daktaro laipsniu Tuebingene. Gilinosi į meną Freiburgo Meno Mokykloje bei studijavo filosofiją ir literatūrą Freiburgo Universitete. Pasiekęs JAV, specializavosi psichiatrijoje. 1952—1953 m. dėstė neurologiją gailestingųjų seserų kursuose. Jau nuo 1942 m. pradėjo spausdinti savo literatūrinius kūrinius. 1948 metais laimėjo Liet. Raud. Kryžiaus Jaunimo Literatūros premiją už pasakų ir fantastinių istorijų knygą "Daktaras Kripštukas pragare". Talentingas ir kūrybingas rašytojas, pasižymįs gilumu ir originalumu. Jį apibūdindama Liet. Enciklopedija sako: "Ir kritikoj, kaip ir pasakose, jis yra tam tikra prasme moralistas, grožį siejąs su gėrio ir idealo sąvokomis".

● **Žalgirio mūšio 550 metų sukakčiai minėti** Lietuvių Istorijos Draugijos valdyba sudarė komisiją; įeina Č. Grincevičius, A. Rugytė, V. Vijeikis ir M. Kasakaitytė, su teise praplėsti komisiją, reikalui esant.

Numatoma minėjimo Akademiją suruošti 1960 m. rugsėjo 25 d. Jaunimo Centre 4 val. po pietų.

ŽVILGSNIS Į ARCHITEKTŪROS PROJEKTŲ PARODĄ

INŽ. POVILAS JURĖNAS, Chicago, Ill.

Jaunimo namuose vasario 7 d. buvo suruošta paroda konkursinių darbų Lietuvos pasiuntinybės rūmų Brazilijoje. Įstatyti vienuolikos autorių konkursiniai projektai. Konkursą skelbė PLIAS centro valdyba. Parodos tvarkymą organizavo inž. M. Ivanauskas, įdėdamas daug triūso, nes visa darbo našta sugriuvo ant jo pečių. Projektai gana vykusiai salėje buvo išdėstyti. Inž. Ivanauskas parodų tvarkymui turi patyrimą ir žinomas iš Brazilijos, kur suorganizavo lietuviškos architektūros apžvalginę parodą, gerai nusisekusią, nes ją aplankė keli šimtai tūkstančių žmonių ir tai nemažai išgarsino Lietuvos vardą.

Bendras įspūdis

Konkurso derlius — vienuolika projektų, nedidelis, palyginus su lietuvių inžinierių — architektų esančiomis jėgomis. Priežasčių, matyti, būta įvairių: gal nesuviliojo nedidžiausios tokiam darbui premijos, o iš svarbesnių motyvų gal lėmė stoka laiko, kai kasdieninei duonai darbas ne vienam išsemia daug energijos ir laiko, todėl aukoti brangias poilsio valandas konkursui nedaug kas besirįžo.

Beveik visuose darbuose matyti skubotumas. Yra projektų gana gražiai grafiškai atliktų, yra ir su šlubuojančiu, išpildymu, paviršutiniškų: planai be išmierų ir net mastelis užmirštas pažymėti, taip sakant, labai schematiškai.

Skelbtom konkurso sąlygom pilnai atitinkančių projektų beveik nėra, daugumoje pastebimas nukrypimas su vienokiais ar kitokiais prasilenkimais į šonus.

Gražiu grafiniu išpildymu kreipė dėmesį nepremijuotas projektas, slapyvardžiu — "Pijonierius". Darbas atliktas tiksliai su architektūrine linija. Išorinė rūmų architektūra atvaizduota funkcionalinėje išraiškoje.

Rūmų išplanavimas laisvai išdėstytas, kaip autorius suprato konsulato paskirtį. Brazilijos sąlygomis gal kiek sunkoka išorinė namo architektūra. Rūmai išorine išvaizda reprezentuoja savo paskirtį. Nors projektas turi prasilenkimų su konkurso sąlygomis, bet laisvo sprendimo idėja nemažai papildo ir sąlygų trūkumus.

Premijuoti darbai

Pirmąja premija įvertintas darbas slapyvardžiu "Tulpė" — arch. Arbačiausko. Savaimingai atliktas su egzotine išorine išvaizda. Iš darbo matyti, kad autorius architektūrinę problemą sugeba spręsti, turi idėją ir ieško originalumo. Plano sprendimas paprastas, aiškus, nors vietomis nepilnai išbaigtas, turi prasilenkimų su konkurso sąlygomis. Aplink namą kolonada, kažin racionalumu ar pateisinama. Rūmų išorė savotiškai įdomi, bet nėra būdinga pasiuntinybės pastatui.

Antrąją premiją laimėjo darbas paženklintas slapyvardžiu "Baublys" — arch. A. Žemaitis. Trečioji premija atiteko "G. I. B. K." — architektams V. Germanui ir K. Ječiui už sudėtinį darbą. Paskutinės dvi premijos paskirtos jauniems architektams. Iš darbų pastebima, kad architektai turi iniciatyvos ir drąsos. Architektūrinį klausimą sprendžia bendru požiūriu, nesigilindami į smulkmenas. Darbuose matosi eitos mokyklos charakteris. Projektų planai ir architektūrinė išraiška — schematiška. Skuba be ypatybės "greitai", turi ir minusų.

Ir vėl dėl lietuviškos architektūros

Visuose darbuose pasigendama lietuviškų bruožų, įpintų į architektūrine visumą. Rūmų konkurso salygose šis reikalas buvo paminėtas. Dalyviai pro šį reikalavima negirdomis praėjo, o konkurso komisija praleido.

Pasiuntinvbės rūmamas visgi reikėjo ką nors lietuviško priduoti, kaip mūsų krašto reprezentantui. Rūmai tikrai turi atitikti Tautų alėjai, prie kurios jie statomi ir skirtis iš bendros namų virtinės, praeiviui primindami savo žvilgsniu atstovaujamą Lietuva. Visa tai namiršti — ar nebus per banalu.

Vyties ženklas, pakabintas ant lauko sienos, nežiūrint kokio didumo ir kokioje vietoje jis kabėtų, iš esmės dar nepriduoda pasiuntinybės rūmams lietuviško charakterio. Piliastruose įdėtas mūsų juostų motyvas, labai smulkus dekoratyvinis elementas.

Lietuviškiems pastatams savos plano išraiškos taip pat reikia ieškoti, studijuojant savo gyvenimo būdą, papročius ir tradicijas. Išorinėms formoms ieškoti ir priduoti savitą grožį. Architektūrinę visumą sudaro planas ir išorinės formos. Mes apie lietuviškos architektūros formos ugdymą ir jos puoselėjimą sielojamės, kalbame, keliame spaudoje, jau rašome reikalavimus į architektūros konkurso sąlygas, bet vis dar užkliūvame su vykdymu.

Su mūsų tautos pasakomis, daina, tautiniais šokiais ir novele jau sugebėjome išplaukti į tarptautinius vandenis, o su lietuviškos architektūros formos ugdymu dar mažai kas padaryta ir savame kieme. O visgi daug gražių architektūrinių deimančiukų yra sukurta mūsų tautos amžių sąvartoje.

Mūsų architektūriniai konkursai tai vienintelė geriausia proga šį klausimą kelti, judinti ir ugdyti kūrėjus.

Šio konkurso paskelbimas yra nuopelnas iniciatorių ir nemažas ryžtas dalyvių, prisidėjusių savo darbais. Tai bene pirmas didesnis viešas savas architektūrinis konkursas ir svarbus istorinis įvykis mūsų išeivijos gyvenimo istorijoje.

Lietuvos seniausios monetos; viršuj — Algirdo, apačioje — Kęstučio. Iliustracija iš naujo J. Kario veikalo apie senovės lietuvių pinigus.

● **Meilutė Ona Tapulionytė,** išėjusi chemijos inžinierės mokslus, turėdama gerą tarnybą Standart Oil bendrovėje, gilina studijas Illinois Technologijos Institute, siekdama magistrės laipsnio.

Mėnulio užtemimas

A. RADŽIUS, Baltimore, Md.

Šiais metais įvyks keturi užtemimai: du mėnulio ir du saulės. Pirmąjį turėsime netrukus, kovo 12—13 d. naktį. Tai bus visiškas mėnulio užtemimas, matomas abiejuose Šiaurės ir Pietų Amerikos kontinentuose. Už poros savaičių po to, kovo 27 d., įvyks dalinis saulės užtemimas, kurį matys tik Australijos gyventojai ir Antarktikos pingvinai. Rudeniop, rugsėjo 4 d. naktį mėnulis vėl pasiners į žemės šešėlį. Užtemimas bus matomas taip pat Šiaurės Amerikoj, įskyrus jos šiaurės rytinę dalį. Rugsėjo 20 d. saulė dar kartą dalinai užtems visai Šiaurės Amerikai, išskyrus tik rytinį jos pakraštį.

Kovo 12—13 d. užtemime žemės pusiaušešėlis priartės prie mėnulio jau po vidurnakčio, 12 val. 34 min. rytų standartiniu laiku. Pats tamsiausias šešėlio branduolys — umbra mėnulį palies 1 val. 38 min. Daugiau kaip valandą užtruks, kol umbros riba pereis visą mėnulio veidą ir galutinai jį uždengs. Tada prasidės jau tikrasis užtemimas, kuris truks net valandą ir 35 minutes. Tad pats užtemimas tęsis nuo 2 val. 41 min. iki 4 val. 16 min. ryto, kada kitas mėnulio kraštas vėl palies umbros ribą, ir, palengva šviesėdamas, mėnulis ims laisvintis iš jį užgulusio žemės šešėlio. 5 val. 18 min. umbra visai nuslinks nuo mėnulio, o 6 val. 22 min. mėnulis išeis ir iš penumbros, t. y. pusiaušešėlio.

Mėnulio užtemimai visada ilgai trunka. Ne taip, kaip saulės, kuri vos kelias minutes teišbūna užtemus. Stebėtojai turės visą naktį praleisti prie savo teleskopų, jei norės sistematingai stebėti užtemimo eigą. Jie jau ruošiasi tai nakčiai, iš anksto planuodami stebėjimo programas ir metodus. Svarbiausi klausimai, į kuriuos mėnulio užtemimų stebėtojai ieško atsakymų, yra šie: koks tikslus užtemimo pradžios ir pabaigos laikas, iki kokio laipsnio mėnulis patamsėja, kokia užtemusio mėnulio spalva ir koks žemės šešėlio — umbros diametras. Stebėjimo daviniai bus siunčiami žurnalo "Sky and Telescope" redakcijai Harvardo observatorijoje, kur jie bus analizuojami ir skelbiami.

KRONIKA

● **"Nuostabus lietuvių meno pasaulis"** — šį posakį vartoja kolumbietis recenzentas, žurnale Boletin Cultural Y Bibliografico (1959 Nr. 10—11), apžvelgdamas Stanislovo Goštauto knygą "Arte Lituano". Veikalą vadina kantriai ir darbščiai paruoštu, parašytu su intelektualiniu pranašumu. Knygą laiko išsamia, padėsiančia kiekvienam, kuris norės pažinti "dvasią vienos kultūringos tautos, turtingos slaptais vidinių aistrų šaltiniais plastiniam menui, tauriam šokiui, muzikai, tautiniam drabužiui". Recenzijos autorius grožisi lietuviškais kryžiais ir gėrisi lietuviškais dailininkais, išvardindamas Galdiką, J. Rimšą, G. Petravičių, A. Varną, P. Puziną, a. a. P. Kiaulėną. Recenzentas tą knygą apie Lietuvos meną taip vertina, kad net rašo: "Jos autorius padarė malonų patarnavimą visuotinai kultūrai". Knyga gaunama Drauge.

● **Prof. K. Pakštas** vasario 21 d. mūsų Nepriklausomybės šventei pagerbti suruošė savo bute didesnį priėmimą, į kurį atsilankė vietos profesūra ir rektorius. Buvo kalbama apie Lietuvą, jos dabartinę padėtį, lietuvių kalbos senumą ir t. t.

Šia proga Janina Pakštienė įrengė viename kambarėlyje tautiškų eksponatų parodėlę. Profesorius aiškino mūsų raštus, tautiškus rūbus, gintarą, juostas ir kita. Kolegijos rektorius, dėkodamas šeimininkei už vaišingumą, pabrėžė savo ypatingą dėkingumą už tai, kad buvo dėvimi savi tautiški rūbai tame priėmime. Tai jam daugiausiai patiko. Taisydamas ant savo kaklo lietuvišką juostą, gautą iš parodos, jis tarė: "Lauksiu sekančio Tamstos pakvietimo".

PRISTATOM Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITWINAS, Prez.

3039 So. Halsted St.

Tel. VIctory 2-1272

Apkainavimą ir Prekių Pristatymą Teikiame Nemokamai

— ★ —

Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

MOVING

2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

R. ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.

Artistic Beauty Salon

2711 West 71st St., Chicago 29, Ill.

Tel. HEmlock 6-1098

ATLIEKAMI SEKANTIEJI DARBAI:

Modernus plaukų apkirpimas, stilingi sušukavimai pagal paskučiausias šio meto madas, natūraliai atrodantys pusmetiniai, plaukų dažymas, manikiuras, veido masažas ir t. t.

Darbo valandos: Antr., ketvirt. ir šešt. nuo 9:30 iki 6:30; Treč. ir penkt. nuo 9:30 iki 9 v. v.

Sav. VL. ANDRIJAUSKAS

NAUJŲJŲ MADŲ

Kampinės sofos ir kitokie baldai

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Savininkai

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 West Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketv. 9-9 val., kitomis dienomis 9-6. Sekm. 11-5.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Pasidėkite taupomus pinigus į bendrovę, kuri per 35 metus saugiai ir pelningai tarnauja lietuviams. Bendrovė, kuri nuo pat įsikūrimo, 1924 m., visada išmokėjo taupytojams pilną indėlių sumą su augštu dividendu. Chicago Savings bendrovės 35 metų rekordas — iš indėlių saugumo ir našumo atžvilgiu yra aiškus įrodymas, jog bendrovės reikalai visada buvo ir yra rūpestingai ir tvarkingai vedami, vedami taip, kad per 35 metus mūsų taupytojai visada galėjo gauti nemažiau kaip 3% ir daugiau dividendų, kada per daug, daug metų didžiuma įstaigų mokėjo tiktai 2% ir 2½% nuošimčius. Taigi kaip matote negalite rasti saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupinius. Nors nekurie skelbiasi esą tvirčiausi ir saugiausi.

Tėvų atydai — Atidarykite sąskaitą mūsų specialiame College-Bonus taupymo skyriuje savo vaikučiams. Atidarykite jiems duris į aukštesnį mokslą, pelningesnę ir laimingesnę ateitį. Šis skyrius moka ekstra augštus dividendus. Metinės laimėjimų dovanos, metinės varduvių dovanėlės ir kiti to skyriaus taupymo vaikams ir jaunuoliams siurprizai. Dėl pilnesnių informacijų matykite mus. Turtas $37,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILLINOIS, TEL.: GR 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antrad. nuo 9 iki 4, ketvirtad. ir penktad. nuo 9 iki 8. Trečiad. uždaryta visą dieną, o šeštad. nuo 9 iki 12:30 val. po pietų

DR. J. IR K. AGLINSKAI

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI

5430 So. Kedzie Ave.

Priima ligonis pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p.p. kasdien, išskyrus trečiad. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS

Pritaiko akinius

6322 South Western Avenue

Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadieniais uždaryta. Kt. laiku susitarus

Ofiso telefonas PR 8-3229

Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS

4701 South Damen Avenue

Kampas 47-tos ir Damen Ave

Val. kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val. vak.

Trečiad ir kitu laiku pagal sutartį

Ofiso telef. LAfayette 3-6048

Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapumo takų chirurgija

Tel. PRospect 6-1795

2300 W. 51st St., Chicago, Ill.

Oakley Medical Arts Bldg.

arba

134 Algona Ave., Elgin, Illinois

Tel. OWens 5-0533

Valandos pagal susitarimą.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9 Antr. 1-6, treč. ir šešt. pagal sutartį, sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3225

DR. S. ir M. BUDRYS

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI

(Bendra praktika ir Alergija.)

2709 West 51st Street

Valandos: pirm., antr., ketvrt., penk. 2-4, 6-8 v. v.; šešt. 2-4 v. p. p

PR 6-1795. Rez. Tremont 9-5890

DR. J. BYLA - BYLAITIS

Nervų-Smegenų Ligos, Chirurg.

OAKLEY MEDICAL BLDG

2300 West 51st Street

Valandos pagal susitarimą

DR. Z. DANILEVIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

spec. vidaus ligos

6317 South Western Avenue

Tel. ofiso — REpublic 7-4900

namų — GRovehill 6-8161

Valandos: kasdien 2-7 v. p. p., šeštad. 1-5 val. p. p., trečiadieniais uždaryta.

Dėl tikslaus priėmimo laiko (appointment) malonėkite susitarti telefonu ar asmeniškai, kad nereiktų ilgai laukti

Ofiso tel. BE 3-2353; Rez. GA 4-5869

DR. A. DOMANSKIS

AKIŲ GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

Pritaiko akinius

9029 South Western Ave.

Val.: 9-12 d. kasdien, išskyrus treč. 7-9 v. v. pirmad. ir ketvirtad

PAGAL SUSITARIMĄ

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Akušerija ir moterų ligos

4157 Archer Avenue

Ofiso val. nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vak. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadieniais pagal sutartį.

Ofiso tel. VIrginia 7-0036

Rezidencijos tel. BEverly 8-8244

DR. J. RIMDZUS

CHIROPRACTOR

Headaches, Arthritis, Rheumatism Spine, Nerve, Asthma and other Ailments

1428 Broadway, Gary, Indiana

Val. pirm. 4—8 v. v., šešt. 9—11 val. prieš piet. Kitu laiku pagal susitarimą. Tel.: Office Gary TUrner 5-8628. Res. Ch-go BIshop 7-5833

Rez. GI 8-0873 Rez. HE 6-1670

Dr. Eisin. Dr. Balukas

DR. W. M. EISIN-EISINAS

DR. K. G. BALUKAS

AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS

Valandos pagal susitarimą

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670

Jei neatsiliepia skambinti MI 3-9001

Ofiso HE 4-1414. Rezid. RE 7-6867

DR. B. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė akušerija ir moterų ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštadieniais 1—4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Vidaus ir vaikų ligos

2423 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Šeštad. nuo 12:30-2:30 val. p. p. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus

Telef. Ofiso WA 5-2017

Res. PR 8-4255

Ofiso tel. TOwnhall 3-0959

Namų-rezid. tel. HUmboldt 6-8273

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

(JOKŠA)

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

VAIKŲ LIGOS

5002 W. 16th St., Cicero, Illinois

Val.: Kasdien 4-8 p. p., šeštad. 10-2 p.p. Treč. ir kt laiku tik susitarus

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. RE 7-9199

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta.

Telefonas GRovehill 6-1595

DR. ALDONA JUŠKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

— PRITAIKO AKINIUS —

2422 W. Marquette Road

Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius

Tel. — RElance 5-1611

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuvis gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad ir penktad. nuo 1—4 p. p., 6:30-8:30 val. vak. Šeštad. 1—4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th St., Cicero

Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius

Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

Ofiso telef. LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868

DR. EMILY V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

4146 S. Archer Ave.

Val.: Kasdien popiet nuo 12—3 val. vak., pirm., antr., ketvirt. 6—9 val.

Trečiadieniais tik susitarus

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

7156 South Western Avenue

MEDICAL BUILDING)

Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Office tel. RE 7-1168

Res. tel. WALbrook 5-3765

Tel. ofiso HE 4-1202 rez. PR 6-4732

DR. A. MACIDNAS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

(71st ir So. Campbell Ave.)

Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p., antrad. ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rezid. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė — vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadieniais 9-11 ryto ir 2-4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

Office: 10746 South Michigan Ave.

Buto 10653 W. 103 St., Beverly Hills

Val.: kasdien nuo 6 v. v. iki 9 v. v. išskyrus trečiad. Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val. popiet.

Tel. ofiso — PUllman 5-6766

Buto — BEverly 8-3946

DANTISTAS

DR. J. A. PAUKŠTYS

4063 South Archer Avenue

Valandos: nuo 10 iki 12; 2—6; 7—9 Šeštad. 10—12. Trečiad. uždaryta.

LAfayette 3-4949

Namų — BEverly 3-7786

Ofiso telefonas — BIshop 7-2525

DR. AL. RAČKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4342 Archer Avenue

(Kampas Kedzie ir Archer)

VAL. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Trečiad. ir sekmad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS

2745 West 69th Street

Spec. ORTHOPEDINĖS LIGOS

Priešais Šv. Kryžiaus ligonine

VAL.: Pirmad., antr., ketv., penktad. nuo 9 iki 11 ryte ir nuo 6-8 val. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.

Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus

4455 S. California Ave. YA 7-7381

Val.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiad. uždaryta. Šeštad. 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.

Ofiso tel. RElance 5-4410

Rez. tel. GRovehill 6-0617

Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m

Penkt. tik 1—3 p m.

Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Ofiso telef. CLiffside 4-2896

Rezid. telef. WAlbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1724 West 47th Street

(kamp. 17th ir S. Hermitage)

Val.: nuo 2 iki 4 val. ir 6 iki 9 v. v. Šeštad. nuo 2 iki 6 val., išskyr. sek.

Tel. ofiso TO 3-0959

Res. tel. GA 3-6046

DR. FL. TALLAT-KELPŠA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Spec. chirurginės ligos

5002 West 16th Street, Cicero, Ill.

Val.: kasdien 5-8 p. m., šeštadien. 1-4 p. p. Kitu laiku ir trečiad. susitarus

DR. VYT. TAURAS

(Bendra praktika ir moterų ligos)

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. PRospect 8-1223 ar TR. 3-5577

Ofiso val.: Pirm. 8-10 v. v., 9ntrad. Treč. ir Penkt. 6-9 val. vak., Šeštad. 2-4 val. popiet. Iri sulig susitarimu.

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. GI 8-6195

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

(71st ir So. Campbell Ave.)

Val.: pirm, antr., ketv. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8. Treč. ir šešt. uždaryta.

Telefonas — GRovehill 6-2823

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė: AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS

2524 West 69th Street

Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais nuo 1-4 val. popiet

Tel. PRospect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS

(VAŠKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

6248 South Kedzie Ave.

Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8 Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2420 W. Marquette Road

Val. nuo 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1821 So. Halsted Street

Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6659

Rezid. 6600 So. Artesian Ave.

Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. p., 6-7 vak.

Tel. Off. FR 2-4941, 9 A.M.-5. P.M.

Tel. Res. AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9

DR. JUSTINA ŽIRGULIS

Įvairios nervų bei proto ligos — vaikų ir suaugusių

PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621

55 E. Washigton St., Chicago 2, Ill.

Priėmimas tik pagal susitarimą

P. ŠILEIKIS, O. P.

Orthopedas. Protezistas

Aparatai-Protezai. Med. bandažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.

Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1

ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.

2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

Tel. PRospect 6-5084

Skelbkitės "Drauge"

APIE MELĄ ŠVENTYKLOJE

PETRAS BALČIŪNAS, Cleveland Heights, Ohio

"Tuomet (caristinės vergijos metu — P. B.) lietuviškas vaidinimas buvo toks įvykis, kuris sukrėsdavo visą plačią apylinkę, kuris sujaudindavo labiau, negu knyga, negu laikraštis, negu iškalbingiausias įtikinėjimas", (V. Putinas - Mykolaitis).

Prieš dvejus metus LB Clevelando Apylinkės paskelbtos dramos veikalų varžybos pasisekė:

1. iš 17 varžybų veikalų keletas visai geri ir verti lietuviškosios scenos;

2. įsipareigota surinkti 1,000 dol. premija peršokta, ir surinkta 1,683.01 doleriai. Vien Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija davė 1,000 dol.;

3. Premijos įteikimo iškilmės pavyko, ir, svarbiausia, premijuotasis veikalas A. Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje" pasirodė tikrai vertas gautosios premijos. (Netrukus jis bus suvaidintas anglų kalba amerikiečių scenoje New Yorke).

Šių metų kovo 12 d. Clevelando I Apylinkės Vaidilos teatras išeina į sceną su antruoju tų varžybų veikalu, kuris pagal veikalų vertinimo Komisijos nuomonę "visai tinkamas antrajai premijai". Tai Viktoro Mariūno "Melas šventykloje".

Tinkama proga Melo šventykloje autorių "paegzaminuoti".

Nespėjus man pradėti, p. Mariūnas pagal seną lietuvišką paprotį atbogina skysčio gomuriui pavilgyti.

— **Atsiprašau**, — paskubinu sutrukdyti, — **jei premjera pavyks, tai tada ir "pasilinksminsim".**

— O jei nepavyks?

— Maželis atsakys.

— **Bet sakyk, mielasis,** — einu į vėžes, — **kaip Tamsta sutikai varžybų veikalų vertinimo komisijos sprendimą ir kodėl iki šio laiko slapsteisi po varžybų slapyvardžiu?**

— Buvo miela sužinoti, kad premiją laimėjo mano jaunas rašto bičiulis A. Landsbergis. Žinau, kad komisija, sudaryta iš kompetetingų ir gero skonio literatūros ir teatro meno ekspertų, savo pareigas atliko stropiai, nešališkai ir su pagirtinu atsakomybės jutimu. Jaučiuosi gražiai pagerbtas jos nuotaikų, leidusių man pasidaryti talentingo "Penkių stulpų" autoriaus varžovu ir įrašyti į protokolą reikšmingų rekomendacijų ir atestacijų.

2. Dėl to, kad veikalų vertinimo komisija buvo sudaryta iš vietos žmonių ir kad pokonkursiniu metu būtų tekę klausytis gausokų komentarų, kurių nei palankia, nei nepalankia prasme nesijaučiu užsitarnavęs. Dabar, atmosferai atvėsus, šitas pavojus, berods, bus praėjęs.

— **Iki šiol mes, lietuviai, iš Tamstos raidžių pasėlių žmojome, kad esi estetas, literatūros kritikas. Kas pastūmėjo Tamstą į dramatinės kūrybos sritį?**

— Nežinau. Atsakyti galėtų tik Tas, Kuris žmogui davė dvasios nerimą, skyrė jam save kituose ir kitus savyje gyventi, dovanojo kalbą, juoką ir dainą.

— **Kas nulėmė dramos temos pasirinkimą?**

— Būtų lengviau, jeigu kas nulemtų. Bet ji ateina, kai ateina.

— **Kokios veikalo pagrindinės idėjos?**

— Estetinė: mėginau sukurti juntamos įtampos sceninį vaizdą, savo kompozicija, savais simboliais, savais charakterių suvedimais ir konfliktais. Ar ir kiek tai man pavyko, turės progos pasisakyti žiūrovas ir kritikas. Estetinė: nesiekiau nieko nei girti, nei peikti, nei nieko priminti, nei mokyti. Bet veikėjų susitikimai ir konfliktai šioje dramoje daugeliu atvejų gimdo moralinės prasmės refleksus, tai žiūrovas vargu ar išvengs šitos prigimties įtaigų nepasigaudęs. Egzistencinė: mano veikėjo didžioji problema — jis pats sau pačiam. Charakteriai nėra simboliniai tipai. Kas kelio ieško — ieško savo kelio, kas daro sprendimą, daro savo sprendimą, niekam kitam nebūdingą ir neprivalomą. Kas nepabudęs pas sau, pasimetęs tarp daiktų, žmonių ir įvykių, ar kas autentiškai mąsto, sprendžia ir veikia — reprezentuoja tik save, o ne visuomenę ar jos grupę. Vyriausia veikėja yra kankinama melo būsenos, nors per visą veikalą ji neištaria nė vieno melo žodžio. Ji ne melu, o melą gyvena. Drama pristato puolimą kaip būties vergystės būseną, o pastangas keltis — kaip laisvės laimėjimus. Tikiu, šitos pastabos apsaugos žiūrovą ir kritiką nuo veikalui nebūdingų intencijų ieškojimo ir radimo.

— **Ir trafaretinis klausimas: iš kur imti veikėjai?**

— Iš ano Nieko, kuris yra dvasinės Pilnumos šaltinis. Jis duoda nieko neprarasdamas.

— **Kokios draminės sistemos laikeisi?**

— Sistema yra veikalo visumos elementas, ji gimsta kaip to paties kūrybinio akto vaisius. Ji iš nieko nebuvo imta, taigi ir jokios nežinomosios nebuvo laikytasi. Bet pastebiu, kad mano drama labai nežymiai nutolusi nuo anų klasikinių vietos, laiko ir veiksmo vienumos reikalavimų.

— **Kokios Tamsta nuomonės apie JAV lietuvių teatrą?**

— Reprezentacine prasme: jo dar kol kas neturime. Bendrine teatrinio judėjimo prasme: džiugina daugelio scenos mylėtojų kietos darbo aukos šitam judėjimui išlaikyti ir plėsti.

— **Ką Tamsta galėtum pasakyti apie LB Clevelando I Apylinkės Vaidilos teatrą, kuris dabar atsidėjęs rengiasi perkelti Tamstos pirmgimį "Melą šventykloje" į sceną?**

— Savo domėjimąsi Vaidilos teatro gyvybe ir darbu reiškiu artimais ir pastoviais ryšiais su jo meno vadovu P. Maželiu ir administracija. Dėl jo pasirodymu esu jau ne kartą spaudoje pasisakęs. Miela matyti mūsų teatrą ne tik išsilaikant, bet ir gerą pažangą darant. "Penki stulpai" ir režisieriui, ir jo vaidintojams buvo kietas bandymas, bet jie išgyveno jį su gausaus patyrimo vaisiais ir su nauja kūrybine ugnim. Statydami šitą dramą, Vaidilos režisierius ir jo aktoriai turėjo progos įsistudijuoti į situacijų kompoziciją, sceninės erdvės apvaldymą, žodinės medžiagos niuansavimą ir technikinių priemonių spektaklio visumos rėmuose panaudojimą. Į mano pastatymą režisierius P. Maželis atkėlė visą ano pastatymo patyrimą. Bet labiausiai mane guodžia jo susitelkimas ties mano veikalo tematinės idėjos linija. Jo sugestijos ir pageidavimai man didžiai padėjo tą liniją daugelyje vietų tiesinant ir dramos nuotaikas persijojant.

— **Ko tamsta pageidautum iš žiūrovų?**

— Nieko. Norėčiau čia jais tik pasigėrėti. Mūsų žiūrovas dar vis nėra savo senos ir tradicinės meilės scenos menui praradęs. Jeigu tik kas įmanomesnis ir patogesniu metu statoma, žiūrovai dar ir gero didlmo sales pajėgia pripildyti. Šitą pasigėrėjimą ypačiai kelia man daugiausia pažįstama kultūringa ir paslanki Clevelando publika.

— **Kokie Tamstos kaip ALB centro valdybos kultūros vedėjo planai dėl lietuvių teatro ir lietuvių draminės kūrybos JAV?**

— Visoki mūsų darbo planai, kaip geraĩ žinai, bičiuli, dar vis tebėra lėšų ir organizacinės dinamikos stokos ribojami ir stabdomi. Teatro srity gal pasiseks ką nors konkretesnio įgyvendinti. Mudviejų abiejų siūlymą skelbti konkursą jaunimo dramai parašyti centro valdyba jau senokai yra priėmusi, ir jis bus įvykdytas. Gal pasiseks suorganizuoti reprezentatyvų spektaklį antrojo Kultūros Kongreso proga. Tikriausiai galėsime bent hektografiniu būdu padauginti kaikuriuos draminių varžybų keliu gautus veikalus. Teks atkreipti apygardų ir apylinkių valdybų dėmesį ir egzistuojančių teatrų juntamesnę globą ir į naujų steigimą. Clevelando I-sios apylinkės ir Vaidilos teatro darnus ir vaisingas bendradarbiavimas yra gražios paguodos ir gerų vilčių šaltinis. Mes dar vis tebeturime kūrybingus režisierius, sceną mėgstančius aktorius ir gyvus žiūrovus. Turime teisę svajoti apie teatro atbudimą ir klestėjimą.

Nieko daugiau neliko kaip tik padėkoti naujajam dramininkui V. Mariūnui už nuoširdžiai ir taikliai atsakytus klausimus ir...

Visiems, kurie gali ir nori linksmai ir turiningai praleisti laiką 1960 m. kovo 12 d., iki pasimatymo "Melo šventyklos" premjeroje.

Dail. A. Krivickas, Juodis (iliustracija A. Giedriaus knygos „Luksiųjai").

Fridrichas Chopinas

Jo gimimo 150 m. sukakties proga

JUOZAS STROLIA, Chicago, Ill.

Šiemet sukanka lygiai 150 metų nuo genialaus devynioliktojo šimtmečio pianisto — kompozitoriaus Fridricho Chopino gimimo. Gimė jis 1810 m. vasario mėn. 22 d. Lenkijoje, netoli Varšuvos, vietovėje vardu Želazowa Wola. Jo tėvai buvo mišrios tautybės: tėvas iš Nancy kilęs prancūzas; vertėsi Lenkijoje privačiomis prancūzų kalbos pamokomis, motina — lenkė. Fridrichas muzikos gabumais išgarsėjo dar vaikas, nes vos devynerių metų amžiaus būdamas jau viešai koncertavo. Išgarsėjęs Varšuvos, Vienos ir Berlyno aristokratijos sluoksniuose, kunigaikščio Radvilos globojamas, Chopinas įgijo aukštą bendrąjį ir muzikos išsimokslinimą. Prieš pat pirmąjį dvilypės Lietuvos - Lenkijos valstybės tautų prieš rusus sukilimą Chopinas emigravo į tais laikais buvusį žymiausią pasaulio muzikos centrą Paryžių.

Šalti pirmųjų kritikų atsiliepimai

Beveik jau taisyklė, kad meno srities atstovai nemėgsta už save pranašesnių ar bent sau lygių tos pat profesijos kolegų. Todėl ir Chopinas Paryžiaus muzikos kritikų buvo sutiktas labai nepalankiai. Po pirmojo jo koncerto vienas žymus Paryžiaus muzikos profesorius spaudoje rašė: "Vakar matėme jaunuolį, skėryčiojantį rankomis ir girdėjome pianą, išduodantį laukinius garsus, ko negalima pavadinti muzika..." Tik buvusi tame koncerte ne muzikė, bet prancūzė poetė George Sand girdėjo visai ką kita. Ji rašė, kad klausydama Chopino muzikos, savo dvasioje mačiusi visą lenkų tautos priespaudą ir pajutusi jos begalinį tragizmą, sukilimą ir tp. Nežiūrint nedraugiškos kritikos, pasireiškusios pačioje pradžioje, Chopinas greit susibičiuliavo ir buvo labai mėgiamas tokių meno įžymenybių kaip Lisztas, Berliozas, Heinrichas Heine, Meyerbeeris, Balsacas, George Sand ir kitų. Buvo labai artimas taip pat ir su Adomu Mickevičiumi.

Jo visai nauju piano grojimo stiliumi greitu laiku persiėmė net garsusis vengrų pianistas — kompozitorius Fr. Lisztas. Chopinas yra romantinės muzikos krypties atstovas, tačiau jį galima būtų pavadinti ir muzikos tonų meno poetu, kartu su Krasinskiu, Julium Slovackiu ir kitais 19 šimtmečio rašytojais, muzikos tonais dainavusių pavergtųjų Vidurinės Europos tautų tragizmą, kuris po trumpos pertraukos dar žiauriau kartojasi ir dar beviltiškiau ir skaudžiau yra tų pačių tautų jaučiamas ir šiame dvidešimtame medžiaginės pažangos ir įvairiausių "sėkmingų" biznių amžiuje!

Nauja kūrybos kryptis

Chopinas buvo aukšto lygio pianistas. Į jo koncertus sunku būdavo patekti dėl brangių įėjimo biletų. Todėl jo koncertų publiką Paryžiuje ir kitur sudarydavo išimtinai turtuoliai, aristikratai ir žymūs menininkai. Kaip kompozitorius, jis daugiausia rašė savo pamėgtam instrumentui — pianui muziką, kurios kūrybos priemonės tais laikais atrodė labai revoliucionieriškos, nes jis nerašė taip, kaip to meto teorikų nustatyti dėsniai reikalavo, bet kaip jo paties fantazija jam diktavo. Jis pradėjo rašyti muzikoje paralelinius septakordus, kas tuomet buvo lygu erezijai. Šias kompozicijas priemones greit perėmė vėlesnieji kompozitoriai: Skriabinas, Debussy, Ravel ir kiti. Chopinas pirmasis iškėlė į aukštybes tautinius lenkų šokius — mazurką ir poloneza, o paprasta valsa iš šokių salono jis nuvedė į koncertų sale. Didelė jo muzikos kūrinių dalis yra persunkta lenkų tautiniais motyvais O po nepavykusio 1831 metų sukilimo, patriotiniai jausmai raskatino Chopina sukurti revoliucini etiuda, scherzo H moll ,ir keleta kitu kūrinių pianui.

"Lietuviška daina"

Chopinas nerašė nei operu, nei oratorijų. Jo kūrybos lobyną sudaro sonatos baladės, mazurkos, polonezai, valsai, 24 etiudai ir kita muzika pianui. Yra parašyta šiek tiek muzikos ir violančelei, be to, ir žiupsnis dainų vienam balsui su piano akompaniamentu. Jų tarpe randame vieną dainą, pavadintą "Lietuviška daina", kurios teksto dvasia yra artimesnė mūsų liaudies kūrybai, negu tos dainos muzika. Šiandien sunku pasakyti, kas Šopiną paskatino sukomponuoti minėtąją dainą. Yra nuomonių kad jo motina buvusi vilnietė Justina Krzyžanowska (gal lietuvių kilmės Kryžanauskaitė?), kuri galėjo mokėti ir lietuvišku dainu ir jas savo berniukui kada nors padainuoti.

Savo muzika Šopinas pasistatė nesugriaunamą paminklą, o i lenkų ir prancūzų tautų garbės vainika įvynė didele laurų puokštę, už ką dėkingi jo tautiečiai daugelyje pasaulio miestų pristatė jam didingu marmuro paminklu. Juos galima matyti ne tik Europoje, bet lygiai čia Šiaurės Amerikoje, kaip ir karštoje Pietų Amerikos padangėje. Chopino muziką galima girdėti visų penkiu pasaulio dalių konservatorijų, universitetų ir koncertų salėse.

Meilė ir... mirtis

Baigiant tenka pasakyti, kad Chopinas buvo švelnaus moteriško būdo ir nuolat būdavo kuria nors mergaitę arba moterį įsimylėjęs, kas jį skatino kurti vis ką nors nauja. Net ir nelaiminga meilė su rašytoja George Sand jam suteikdavusi daug kūrybinio įkvėpimo.

Mirė Chopinas 1849 metų spalio 17 d. Paryžiuje, džiovos nukankintas; palaidotas ten pat orkestrui grojant jo paties sukurtą gedulo maršą.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Liet. Kultūros Klubo** susirinkimas International Instituto patalpose So. Bostone, Mass., buvo gausus, gyvas ir įdomus. Pagrindinę programos dalį sudarė svečio iš New Yorko prof. J. Brazaičio paskaita tema "Lietuvių tautos charakteris". Prelegentas savo išvedžiojimus rėmė pirmoj eilėj mūsų literatūros ir tautosakos duomenimis. Kalbėdamas apskritai apie lietuvių būdą, prof. Brazaitis pažymėjo, kad lietuviui yra būdinga pusiausvyros išlaikymas. Jeigu ieškoti persvaros, tai rastume palinkimo į jausmine pusę ir į pasyvumą. Iškėlė lietuviško nuoširdumo reikšmę. Toliau, analizuodamas lietuvio charakteri, atskirai aptarė visuomeniniu, moraliniu ir estetiniu požiūriu. Visuomeniniu atžvilgiu akcentavo konservatizmo reiškimasi ir maštabo menkumą. Moraliniu atžvilgiu aptardamas lietuvį, iškėlė principingumą, moralinį tauruma ir kukluma, kaip vpač būdingus. Estetiniu požiūriu vertindamas prof. Brazaitis rado, kad lietuvis mėgsta harmoniją ir rodo intereso idėjomis.

Po paskaitos buvo eilė pasisakymų. Kalbėjo El. Vasiliūnienė, dr. J. Leimonas, dr. V. Maciūnas, dr. J. Puzinas, dr. J. Girnius, inž. V. Izbickas ir inž. E. Manomaitis. Klubo susirinkime tą vakarą dalyvavo Liet. Enciklopedijos redaktoriai, suvažiavę į savo posėdį. Po paskaitos buvo tradicinė jauki kavutė.

● **Liet. Enciklopedijos redaktoriai** vasario 27 d. buvo suvažiavę į savo svarbų posėdį. Kadangi formaliai nėra vyr. redaktoriaus, tai posėdžiams vadovauja tas redaktorius, kurio tomas tuo metu yra spausdinamas. Taigi šiam posėdžiui vadovavo Pr. Čepėnas. Redaktoriai aptarė tolimesni medžiagos telkima ir numatė, kad Lietuvių Enciklopedijos bus ne daugiau, kaip 30 tomu. Taip pat numatyta artimu laiku pradėti spausdinti dalimis XV-ii lituanistikos toma, kuri redaguoja dr. V. Maciūnas.

Po posėdžio leidėjas J. Kapočius surengė vaišes, kuriose be redaktorių dar dalyvavo keliasdešimt Enciklopedijai artimesnių žmonių. Kaip paprastai tokiais atvejais, buvo daug kalbu. Pobūviui vadovavo St. Santvaras.

● **Kontraltas Lilian Mickevičiūtė**, prieš keleta metų dainavusi "Draugo" koncerte, grįžo iš 10 savaičių koncertų maršruto su Hunter Dramatic Chorus. Ji dalyvavo "An Afternoon of Songs" programoje Worcesterio Wittenagemot Club patalpose, Worcester, Mass.

● **Dr. Wi'liam C. Kvaraceus,** lietuvis Boston Universiteto profesorius ir vienas žymiausių jaunuolių nusikaltimų problemų ekspertų pasaulyje, balandžio 2 d., 2 val. po piet, laikys paskaitą Chicagos George Williams Kolegijoje, Drexel ir 53 gt. Po jo paskaitos seks klausimai ir diskusijos.

Siuvu naujus, pertaisau ir valau rūbus moterims ir vyrams

V. ANDRIUŠKEVIČIENĖ

1835 West 59th Street

Chicago 36, Illinois, Tel. REpublic 7-8766

INVENTORINIS IŠPARDAVIMAS

JAU DABAR PATS LAIKAS SIŲSTI DOVANAS VELYKŲ ŠVENTĖMS!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuva ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Veliūro, činčilos ir "needlepoint", kuriuos dar galima suspėti pasiųsti artimiesiems Lietuvon.

Geriausios ANGLIŠKOS ir "Worstead" MEDŽIAGOS KOSTIUMAMS, PALTAMS, kurių kainos paprastai yra $9.80, dabar už jardą tik $4.50

60 colių vilnonės medžiagos ir "flannel" vyriškiems ir moteriškiems kostiumams tiktai $1.89

48 colių užuotaidoms bei uždangoms medžiagos vertės iki $2.98, tiktai $1.19

Pirkę medžiagos daugiau už $20.00, gaus nemokamai medžiagos vienai suknelei. Ypatingai didelis pasirinkimas vilnonių ir šilkinių medžiagų suknelėms.

Čia jūs rasite didelį pasirinkimą inpilams medžiagų; nuotakoms "lace" satino, taffeta, "brocades", aksomo, Shantung šilko ir kt. Yra liekanų medžiagų pamušalams už ypatingai žemas kainas.

STEIN TEXTILE CO.

1306 SOUTH UNION AVENUE

1 blokas į rytus nuo Halsted St. 1½ bloko į pietus nuo Roosevelt Rd. Atdara 6 dienas savaitėje iki 5:30 val. vak. UŽDARYTA PIRMADIENIAIS.

Tel. MOnroe 6-8152. FREE PARKING — kitoje pusėje gatvės

KAZYS ČESNAUSKAS

12116 So. 93rd Ave.

PALOS PARK, ILL.

Telef. GIbson 8-4938

● Generalinis kontratorius naujų namų statybai, įvairiems remontams ir namų pertvarkymams ● Turime didelį patyrimą namų statyboje. ● Patys atliekame cemento ir įsėdžio darbus ● Apskaičiavimai nemokamai.

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc. LICENSED BY U.S.S.R.

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312 - 314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, BOwling Green 9-6992

❊ Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. ❊ Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjas **nieko nemoka.** ❊ Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių prekių. ❊ Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. ❊ Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. v. Šeštad ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540

832 North 7th Street, PHILADELPHIA 23, PA. WAlnut 3-1747

1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, Ill. HUmboldt 6-2818

107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF. DUnkirk 5-6550

651 Albany Avenue. HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-5164

11601 Jos. Campau Ave., DETROIT 12, MICH. TOwnsend 8-0298

NOREDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

LIETUVIŠKOJI MOKYKLA

AMERIKOS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ S-GOS SKYRIUS

Redaguoja—Juozas Plačas ir Juozas Kreivėnas

Red. adr.: J. Kreivėnas, 1602 So. 48 Court, Cicero 50, Ill.

TĒ-TĒ KA-LA, MA-MA MA-LA

Elementorius, kuris prasideda nuo "Ē"

V. ZALATORIUS, Cicero, Ill.

Mūsų mažiausieji greitai susilauks naujo, E. Bielskienės redaguojamo, elementoriaus. Redaktorė prisipažino, kad rankraštis jau paruoštas, tik "dėl tam tikrų priežasčių" nesutiko nieko daugiau apie savo darbą pasakyti.

Vadovėlių leidimo komisijos pirmininkas J. Kreivėnas papasakojo, kad naujasis elementorius yra specialiai pritaikytas vaikams, augantiems kitakalbėje aplinkoje. Fonetikoje (garsų moksle) jame didžiausias dėmesys skiriamas balsiams, kurie yra būdingi lietuvių kalbai. Kad tokius balsius vaikai geriau įsidėmėtų, knyga prasideda nuo "Ē", o ne nuo "A" raidės. Taip pat ir turinio bei iliustracijų atžvilgiu, J. Kreivėno teigimu, elementorius nutolsta nuo tradicinių šios rūšies leidinių ir yra pritaikytas amerikoniškai miesto aplinkumai, kurią išeivių vaikai geriau pažįsta kaip Lietuvos kaimą.

Reikia $50,000

Naujasis pradžiamokslis yra tik vienas iš 12 lietuvių kalbos vadovėlių, kuriuos Švietimo Taryba, talkininkaujama Kultūros Fondo pasišovė išleisti. Abi šios institucijos yra JAV Lietuvių Bendruomenės organai. Taryba organizuoja ir prižiūri leidimo darbą, o Kultūros Fondas rūpinasi lėšų telkimu. O tų lėšų visoms knygoms išleisti, FK pirmininko nuomone, reikės maždaug $50,000. Didesnę šios sumos dalį manoma atgauti vadovėlius pardavus.

Konkrečiai šių lituanistinių knygų leidimas yra padalintas į dvi dalis, remiantis amerikiečių mokyklų sistema. Aštuoni vadovėliai numatomi pradžios mokyklos skyriams ir keturi aukštesniųjų lituanistikos mokyklų klasėms.

Naujos knygos geresnės

Pradžios mokyklų vadovėliams leisti yra sudaryta penkių asmenų komisija. Ji susideda iš pirmininko J. Kreivėno ir narių E. Bielskienės, S. Jonynienės, J. Plačo ir V. Vijeikio. Vijeikis rūpinasi iliustracijomis, o kiti nariai redaguoja po toma. S. Jonynienė pati pirmoji įvykdė savo apsiimtą darbą, ir jos 5-tajam skyriui skirti "Lietuvos laukai" jau pasirodė. Mokytojai sako, kad ši knyga vaikams geriau patiko kaip anksčiau naudotos. Jos leidimą finansavo Illinojaus Lietuvių Gydytojų Draugijos Pagalbinis Moterų Vienetas.

Aštuntą dalį, kuri turi pasirodyti maždaug kartu su E. Bielskienės elementoriumi, redaguoja J. Plačas. J. Kreivėnas pasirinko 4-tos dalies ruošimą. Jo apskaičiavimu, visų aštuonių knygų išleidimas kainuos nuo $16,000 iki $20,000.

Naujovių bus ne tik elementoriuje, bet ir kitur. Komisija, anot jos pirmininko, nusprendus neapriboti vien lietuvių literatūros kursu ir, pvz., 8-tas tomas turės skyrelį apie lietuvių dailę. Taip pat nutarta sumažinti einamųjų rašytojų skaičių, nes vaikų atmintis yra ribota.

Medžiaga — 170 pamokų

Kiekvienos knygos medžiaga yra parinkta taip, kad ją galima būtų išeiti per 170 pusvalandžių, kurie katalikiškose mokyklose yra paskirti tėvų kalbos dėstymui vieneriuose mokslo metuose.

Vyresniesiems lietuvių kalbos vadovėlius leidžia Chicagos Aukštesnioji Lituanistikos Mokykla. Du tomus apsiėmė parašyti J. Masilionis ir kitus du D. Velička. J. Masilionio "Lietuvių literatūra, poaušrio laikotarpis" jau pasirodė. Leidimą finansavo Antanas ir Marija Rudžiai, paskolindami pinigus neribotam laikui be procentų. Knygos tiražas 1,000 egzemplioriių.

Lietuvių kalbos vadovėlių leidimas aukštesniosioms mokykloms yra tiek lengvesnis, jog ten galima apseiti su mažiau iliustracijų, kurių paruošimas yra ir komplikuotas, ir brangus.

Kultūros Fondo pirmininkas Švedas, paklaustas, kada planuojama išleisti paskutinį vadovėlį, atsakė, kad tai priklauso nuo lėšų, o "tokią sumą nesitikime sutelkti nei per dvejus, nei per trejus metus".

Iš Lietuvos kultūros istorijos

Sijoti miltai Lietuvoje 16-me amžiuje

DR. JONAS MATUSAS, New York

Kaip visiems žinoma, sijoti arba iš lenkiško "pitliuoti" (kai kur sakoma "pikliuoti") miltai yra be grūdų plėvių arba sėlenų (angl. bran). Sijojimas (angl. bolting, purifying, pranc. blutoir) atliekamas įtaise, kuriame yra daug rėčių (sietų). Miltai, patekdami nuo vieno rėčio ant kito, nusivalo, t. y., atsiskiria nuo grubiųjų dalių arba sėlenų. Tame procese rėčiai mechaniškai purtomi. Sijojami rėčiai anksčiau būdavo iš vilnonio audimo, dabar gi iš plonučių vielų, šilko arba lininio audimo. E. la Croix Minneapolyje 1871 m. į sijojimo sistemą įjungė mechanišką vėtymą (skersvėjį, angl. draft).

Sijoti miltai paprastai gaminami iš kviečių ir rugių. Tai galima tik malūne, kuris varomas vandens, vėjo, garo ar kitokios jėgos (gyvulių sukamas įrengimas iš tikrųjų yra girnos). Vandens malūnai buvo žinomi dar prieš Kristų. Vandens varomoji jėga dirbtuvėms buvo naudojama per visus vidurinius amžius ir dar vėliau iki buvo išrasta garo mašina. Dėlto ir šiandien anglų, vokiečių, iš dalies ir kitomis, kalbomis daug dirbtuvių (angl. plant, shop) vadinama malūnais: tartokas — vok. Segemuehle, angl. sawmill; popierio dirbtuvė — vok. Papiermuehle, angl. paper mill; plieno dirbtuvė — angl. still mill.

Vandens malūnų Lietuvoje, atrodo, buvo nuo seniausių laikų, nors istorijos dokumentuose jie paliudyti tik 15-to šimtmečio pradžioje. 16-me šimt-yje jų buvo kiekviename mieste, pilyje, dvare ir vienuolynę. Tuomet Lietuvoje, pagal istorijos šaltinius, visos dirbtuvės buvo varomos vandens ir, kaip kitur Europoje, vadinta malūnais — tartokais, milveliai, popieriaus, stiklo, geležies ir parako dirbtuvės. Atrodo, jog ir plytinės, bent didžiosios, buvo taip varomos. Visi tie įrengimai Lietuvoje aiškių aiškiausiai paliudyti 16-me amžiuje.

Taigi Lietuvoje, palyginti, anksti daug kas gaminta dirbtuvėse, vadinasi, mechanišku būdu. Kraštas sekė, o kartais net ėjo koja į koją su vakarų Europos pažanga. Kaip tik taip buvo su kvietinių miltų sijojimu arba "pithavimu". Šis malimo pagerinimas išrastas apie 16-to amž. vidurį. Tuomet jis paliudyta ir Lietuvoje.

Tai sužinome iš Zigmanto Herberšteino, kuris, kaip imperatoriaus Maksimilijono vėliau karaliaus Ferdinando pasiuntinys, du kartu keliavo į Maskvą. Prieš 1549 m. jis pervažiavo Lietuvą kryptimi Lenkijos kampas — Vilnius — Maskva. Štai, jo žodžiai: "Jie (=lietuviai) naudoja miežius arba kviečius, ir tai kepa su sėlenomis. Bet ponai naudoja baltą duoną". Veikalo vokiškas leidimas, prižiūrėtas paties autorius: Sig. Herberstein, Moscoviter wunderbare Historien, Basel 1567 m., psl. 208. Lotyniškas leidimas: Rerum moscoviticarum Commentarii, Basileae 1551 m. Veikalas pradėta versti į kitas kalbas jau 16-me amž., ir dabar yra per 30 vertimų (rusišką padarė Anonimovas 1866 m.).

Tekstas nekelia jokių abejonių. Tokią aiškią kalbą sunku užtikti pas senuosius autorius. Liudijimo aplinkybės verčia pasitikėti. Juk Herberšteinas net dusyk vyko per Lietuvą arkliais, pakeliui daugybę kartų sustodamas ir nakvodamas. Po keletą dienų svečiavosi Trakuose ir Vilniuje. Herberšteino "kleye" vokiškai ir dabar reiškia sėlenas, kurios Šakių apskrityje, pagal vokišką, kaimo žmonių vadinamos "klynėmis".

Pagaliau, kvietiniai sijoti miltai gražiai derinasi į ano meto Lietuvos malūnų ir malimo situaciją. Kaip jau minėta, ji buvo labai pažangi. Sakysime, vėjiniai malūnai. Europoje jie bus pasirodę apie 13-tą amžių. Bet dar ir 15-me buvo mažai paplitę. Ana, garsus ispanų rašytojas Cervantes Saavedra (1547—1616) satyriniame romane "Don Quixote" (kuris išverstas į visas pasaulio kalbas, jų tarpe ir lietuvių) piešia kvėštelėjusį riterį, kuris, pamatęs vėjinį malūną, jį puola su kardu. kadangi jam atrodo esąs milžinas. Iš čia pasaulio kultūrinės (žinoma, ir lietuvių) kalbos perėmė posakį "kovoti su vėjo malūnais" (angl. to fight windmills). Vadinasi, šios rūšies malūnas Ispanijoje net apie 16-to amž. pabaigą buvo naujas ir retas dalykas. Tuo tarpu Lietuvoje vėjinis malūnas (vetrenaja melnica) aiškiai paliudytas 16-to amž. antroje dalyje. Taigi tuo pačiu metu, kuomet jis plačiau paplito Europoje. Kaip tik tuomet vėjinis malūnas įsigyveno Olandijoje (lietuvių vadintas "olenderiu"). Tas kraštas malūną laiko savo tautiniu ženklu, kuris populiarus ir Amerikoje (Dutch mill).

Sijoti kvietiniai miltai ir vėjo malūnas sudaro tik mažutį skyrelį Lietuvos kultūros istorijos. Ji gi išrodo visiškai kitaip, atseit, daug šviesiau pagal pirminius mūsų istorijos šaltinius: Vilniaus Archeografinės Komisijos leistus (po keliasdešimt tomų) "Aktus", "Sborniką", "Opisanie rukopisnago otdelenija" (Viln. Viešosios bibliotekos), "Opisj dokumentov" (Viln. Centralinio Archyvo); "Lietuvos Metriką" (nuo 15-to amž. vidurio), Jablonskio "Istorijos Archyvą" ir daug kitų dokumentinių leidinių. Tradicinis Lietuvos kultūrinis vaizdas yra klaidingas, nes rašyta pagal metraštininkų pasakojimus ir leidžiant laisvai veikti vaizduotei.

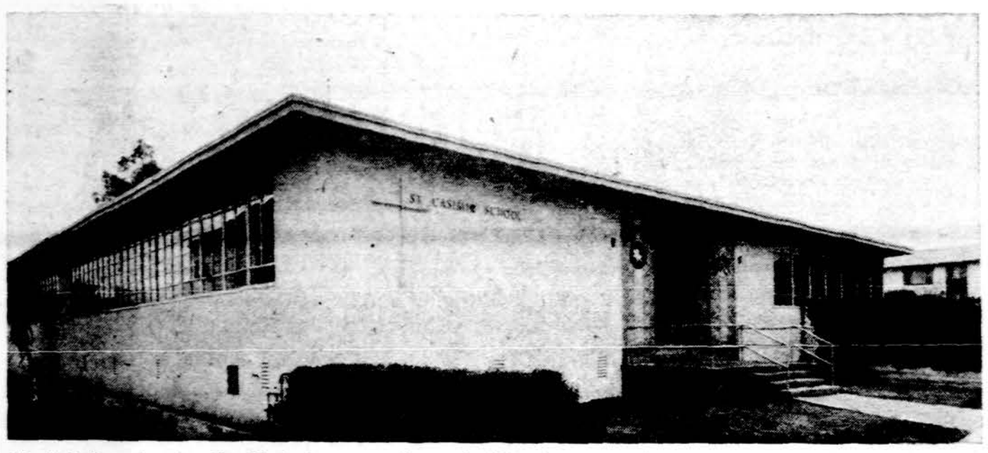

Naujoji Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos mokykla, kurios pašventinimas įvyks š. m. kovo mėn. 20 d. Apeigas atliks Los Angeles arkiv. kard. James Francis McIntyre. Įėjimas į mokyklą papuoštas lietuviškų raštų ornamentais; vienoje pusėje Šv. Kazimiero paveikslas, kitoje — lietuviškas Vytis.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Veikalas apie 1863 m. sukilėlį Juozą Kalinauską.** Vasario 16 d. Romoje pasirodė Jolės Galofaro knyga "Į Karmelį per Sibirą" (Al Carmelo attraverso la Siberia). Tai vilniečio Juozo Kalinausko (1835—1907) permainingas audringo meto gyvenimas: nuo agronomijos studento į kapitonus, nuo 1863 metų sukilėlio ir karo ministro Vilniuje į tremtį Sibire ir kitur (1864—1874). Kadangi iš Rusijos nebeleista grįžti į Lietuvą, buvojo Lenkijoje, Paryžiuje, Austrijoje, kur įstojo į karmelitus, tapo kunigas ir veiklus dvasinės kultūros bei šventumo skleidėjas. Išleido Vilniaus karmelitų kroniką ir kitus veikalus. Jo beatifikacijos byla yra eigoje.

Knyga, turinti 242 puslapių, parašyta istorinės Lietuvos lietuviškoje dvasioje. Kai kur randasi priešingumų. Pvz., vienur Kalinauską vadina "lietuviu iš Vilniaus" (15 psl.), kitur "Lietuvos lenku" (26). Dar kitur pažymi: "Vilnius yra lietuviškas miestas, ir Kalinausko šeima yra lietuviška" (28); arba: "Lietuviai klausia, ar jų Kalinauskas bus iškeltas į altorių garbę" ir t.t. Skyriai pradedami lietuviškų liaudies dainų posmais. Apskritai, leidinys lietuviškam reikalui pasitarnaus kad ir ne visu šimtu nuošimčių.

● **Lietuvių Marijos Aukšt. Mokyklos** trys chorai dalyvavo metiniame moksleivių chorų festivalyje Chicagoje. Visi trys gavo aukščiausią įvertinimą. Chorams vadovauja seserys M. Bernarda ir M. Simplicita. Be kitų dainų, sesers M. Bernardos vedamas choras padainavo liaudies dainą "Tykiai, tykiai". Tą mokyklų chorų festivalį organizavo Chicagos Katalikų Muzikų Sąjunga.

● **Indėnas mokosi lietuviškai.** Gary L. Nicholas, pernai pavasarį puikiais pažymiais baigęs augštesniąją mokyklą Hastingse, Nebr., aktyviai domisi Lietuva, jos kultūra, praeitimi ir dabartiniu josios likimu rusiškojo komunizmo vergovėje. Iš kariuomenės apsilankymui grįžęs namo, šis jaunuolis šiemet buvo nuvykęs į Omahą, drauge su Nebraskos didmiesčio lietuviais **Vasario 16-osios** paminėti.

G. L. Nicholas vos prieš apvalius metus patį pirmutinį kartą gavo sueiti į pažintį su mūsų tautiečiais. Jau tuomet jis sudomino savo žiniomis apie Lietuvą, teisingai nurodydamas jos geografinę padėtį, svarbiau-sias upes, miestus bei pagrindinį gyventojų verslą. Žinojo Lietuvą kadaise buvus didelę ir galingą valstybę; taip pat didįjį mūsų ginčą su lenkais, klastingai jiems pagrobus sostinę Vilnių su trečdaliu etnografinės mūsų teritorijos, ir Kauno paskelbimą laikinąja sostine. Buvo tikrai maloni staigmena visa tai girdėti iš indėno — juo labiau, kad neretas europinės kilmės čionykštis gyventojas Lietuvą vis dar nukelia kur nors į Balkanus, į Afriką, ar net į Korėjos kaimynystę.

Šis jaunas šviesuolis jau nuo pat pirmosios su mūsiškiais pažinties parodė gerą nuovoką ir apie lietuvių kalbos senumą, jos artimą giminystę su sanskritu ir jos didelę svarbą lingvistikos mokslui, ypač sprendžiant indoeuropiečių prokalbės problemą. G. L. Nicholas prisilaiko švarių papročių: vengia alkoholio, nerūko, šalinasi abejotinos vertės draugų, o rimto turinio knygų skaitymą seniai yra padaręs savo pomėgiu. Be to, yra Dievo apdovanotas dideliais proto gabumais, valios tvirtumu. Tad ir mokykloje buvo vienu iš pačių pavyzdingiausių mokinių. Praeitą rudenį jis priėmė katalikybę ir nuo to laiko uoliai ją praktikuoja. Nėra užmiršęs savo kilties — chaktaw — kalbos. O dabar pamažėl pradeda mokytis lietuviškai, nes svajoja kada nors būtinai aplankyti Lietuvą — kai tik ji vėl taps laisva. **(R. S.)**

● **Solistai A. Stempužienė** ir **Stasys Baras** birželio mėnesį kviečiami į Kolumbiją, Pietų Ameriką, kur vietos lietuviai, vadovaujant kun. M. Tamošiūnui, jų koncertus ruošia didesniuose miestuose.

● **Studentams ir paskutinių metų gimnazijos moksleiviams** Kolumbijoje, Baranguilėje, liepos mėnesį ruošiama stovykla. Jos metu laukiama svečių ir iš JAV.

● **Irena Bakšytė** Illinois Technologijos Institute Chicagoje studijuoja matematiką ir fiziką, ruošdamasi magistrės laipsniui.

● **M. K. Čiurlionio sesuo Juzefa S. Stulgaitienė,** dešimtį metų ir penkis mėnesius išgyvenusi Amerikoj, praeitą rudenį sugrįžo Lietuvon. Kaune gyvena trys, po karo audros gyvi dar likę jos vaikai su šeimomis. Jie ištisus dvejus metus per laiškus ją be atvangos namo kvietė. Motiniškų jausmų traukiama, pagaliau ryžosi vykti, atlikdama ilgą kelionę lėktuvu — nuo Hastingso, Nebr., iki Leningrado; iš ten Lietuvą pasiekė traukiniu.

● **Tautos Praeities** žurnalo antrajai knygai baigiama telkti svarbūs istoriniai straipsniai ir už keletos savaičių bus atiduota spausdinti.

Antrojoj knygoje pasirodys su savo studijomis keli mūsų istorikai specialistai. Bus plati apžvalga, naudinga kronika.

Žurnalo I tomą sudarys 4 knygos. Pirmąją knygą galima gauti "Draugo" knygyne. Kaina 3 dol.

● **Stasys Neimanas** turi išeito aukštojo komercijos mokslo laipsnį, o dabar siekia pramonės inžinieriaus laipsnio Illinois Technologijos institute Chicagoje.

RADIO PROGRAMA

Lietuviška Radio Programa iš stoties WLYN, 1360 kil. sekmadieniais 2:30 - 3:00 val. popiet. Programoje: Pasaulinių žinių santraukos ir komentarai, muzika, dainos ir Maždutės pasakos.

Biznio reikalais kreiptis į **Stepon Minkų**, Baltic Florist, Gėlių ir Dovanų Krautuvė, 502 E. Broadway, So Boston 27, Mass. Tel. So 8-0489. Ten pat gaunama dienraštis "Draugas".

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS
K. GINEITIS
3255 S. Union Ave., Chicago 16
Tel. VIctory 2-0105
Vertimai — Pilietybė — Laiškai
1 dol. 25 ct. val. — privačios.

Vestuvių nuotraukos ir augštos rūšies fotografijos mūsų specialybė
PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav.
4068 ARCHER AVENUE
Tel. VIrginia 7-2481

Mes mokame 4 1/2 %
MIDLAND Savings and Loan Association
ANT VISŲ SĄSKAITŲ
Kiekviena sąskaita ligi $10,000. - apdrausta Federalinėje Draudimo įstaigoje.
Įsteigta 1914 m.
Kapitalas $5,000.000.00
August Saldukas, Prezidentas
4038 ARCHER AVENUE
CHICAGO 32, ILL.
Tel. LA 3-6719

ALYVA IR ANGLYS
Greitas pristatymas. Visoki įrengimai, naujos šildymo sistemos įrengiamos. Dėl kainos visuomet susitarsime.
GAPS FUEL COMPANY
2735 West 63rd Street Telef. PR 6-6677
Atstovauja — V. DOBA

TV — RADIJAI — HI-FI — STERIOFONINIAI HI-FI VOKIŠKI
FRANK'S Television and Radio, Inc.
SALES & SERVICE Sav. P. Keršis, P. Endzelis, J. Bendoraitis
3240 South Halsted Street Tel. — CA 5-7252

PERKRAUSTYMAI - MOVING
Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekančiai:

ANTANAS VILIMAS
3415 S. LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas FRontier 6-1882

CRANE
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4 1/4%
NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS
Mokami nuo vasario 1 d., 1960
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos m. 1 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. ..... 9 v. r. iki 5 p. p.
ŠEŠTAD. .... 9 v. r. iki 12 val. d. Trečiad. uždaryta.

ADOMAS VAITKEVIČIUS
Anglių ir Alyvos Patarnavimas
Telef. REpublic 7-5803
Visų rūšių apšildymo sistemos įvedimas, perdirbimas ir pataisymas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas
ATLAS FUEL CO.
ATSTOVAS
4919 So. Paulina Street
Tel. PRospect 6-7960

MOVING
A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus iš tolimų ir artimų atstumų.
Tel. BIshop 7-7075

DAINA CO
Sav. inž. A. Sėmėnas
● Televizijos ● Radijai,
● Fonografai ● Plokštelės,
● Elektriniai virtuvės prietaisai
● Elektr. laikrodžiai.
● Rašomosios mašinėlės,
● Radijo ir TV lemputės,
● Visokios antenos,
● Baterijos ● Dalys,
● Vėsintuvai — Vėdintuvai,
● Elektros lemputės
PARDAVIMAS-TAISYMAS
3321 S. Halsted St.-CL 4-5665
Atd.: 9-6. pirm.-ketv. 9-9. Sekm. užd.

Duoną ir įvairias skoningas bulkutes kepa

BRUNO'S KEPYKLA
3339-41 S. Lituanica Avenue
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimuosius miestus.
Tel. CLiffside 4-6376

PORA PASTABŲ KULTŪROS KONGRESO KLAUSIMU

L. DAMBRIŪNAS, Brentwood, Md.

Yra įprasta, kad kiekvienas patriotas, pradėdamas rašinį visuomenine tema, jaučia pareigą skaitytojus pagraudenti. Sutikime, kad graudenimai reikalingi. Bet turime irgi sutikti, kad sušablonėję perdėti graudenimai, visokie paradoksai nėra ne tik naudingi, bet dargi žalingi.

Tokio perdėto graudenimo pavyzdį skaitėme P. Gaučio straipsny II kultūros kongreso ruošimo reikalu (Draugas, vas. 6 d.). Ten jis rašė: "Juk tiesiog paradoksalu, kad mūsų naujoji išeivija JAV-se, besigirianti ir besididžiuojanti savo akademinius mokslus baigusiųjų labai aukštu procentu, pati pirmoji išsižadėjo lietuviškos kultūros ir nebenori dirbti jokio lietuviško darbo".

Paskaitęs tokį kaltinimą skaitytojas nepaprastai nustemba ir nustebes klausia: kodėl kai kurie mūsu rašytojai taip mėgsta paradoksus, visokias įmantrybes, perdėjimus bet nemėgsta nuosaikios, paprastos, logiškos kalbos net ir rimtuose dalyko svarstymuose? Juk tuose superlatyvuose ir hiperbolėse neišvengiamai užsilieka daug netiesos, ir dėl to tokie rašymai dažniausiai nieko gero neduoda. Drįstu teigti, kad ir patiektoje iš P. Gaučio straipsnio citatoje netiesos yra mažiausia penkiasdešimt nuošimčių, o kiti rastų gal ir dar daugiau.

P. Gaučys rašo, kad naujoji išeivija išsižadėjo lietuviškos kultūros ir nebenori dirbti lietuviško darbo, o mūsų bibliografas Ružancovas skelbia, kad laisvajame pasauly lietuviai per pirmą pokario dešimtmetį ar net per ilgesnį laikotarpį išleido tiek pat leidinių kiek visa dabartinė Lietuva per tą patį laikotarpį. Ta pati išeivija daugiausia prirašo laikraščiuose bei žurnaluose, dirba lituanistinėse mokyklose, išlaiko Vasario 16 gimnaziją, dainuoja choruose, stato operas, leidžia enciklopediją, knygas, dalyvauja įvairiose dailės parodose, o P. Gaučys sako, kad ji lietuviško darbo dirbti nenori. Tai kas gi visa tai yra, jei ne lietuviškas darbas? Tiesa, kad dalis išeivijos to darbo nedirba ar mažai prie jo prisideda, bet dalis nėra visuma. Ir kam tada toks paradoksalus apibendrinimas?

Panašus paradoksas ir šiame sakiny (minėtame straipsny): "Bet kodėl gyvename kultūrinį nuosmūkį, kai jokie pašaliniai veiksniai nekliudo mums vykdyti mūsų tautiniu pareigu?" Taigi kad kliudo. Kai mūsų rašytojai ir mokslininkai turi per dieną dirbti fabrike, tai ar tai nėra kliudymas? O kultūrinio nuosmukio logika yra tokia. Nuosmūkis suponuoja buvusį pakilimą, aukštumas. Bet kadangi mes buvome iškilę? Gal Vokietijos stovyklose? Gal pirmaisiais metais persikėlę iš stovyklų kitur? Aš bent tokio iškilimo laikotarpio nežinau ir todėl nesuprantu, kaip galima kristi neiškilus. Aš tik žinau, kad "Draugo" kultūrinis priedas, "Aidai", "Laiškai Lietuviams", "Tėviškės Žiburiai" ir kiti prieš dešimtį metų pradėję eiti laikraščiai ir šiandien tebeina. Vienas kitas berods sustojo, bet atsiranda dar ir naujų — "Metmenys", "Tautos Praeitis", "Dirva" padažnėjo ir pagerėjo. Tiesa, galima pastebėti reiškinių, kurie rodo, kad nuosmūkio pavojus netrukus gali būti rimtas. Pvz. kaskart mažiau išperkama lietuviškų knygų. Bet sakyti, kad šiuo metu "gyvename kultūrinį nuosmūkį", yra P. Gaučio žodžiais tariant, "tiesiog paradoksalu". Tokius paradoksus, kaip pavyzdžiais parodyta "Draugo" to paties numerio pirmame puslapy, labai greitai pasigriebia mūsų "draugai" tėvynėje propagandai prieš mus. Tai mums nepavojinga. Bet mūsų pačių savęs įtaigojimas paradoksais gali būti ir žalingas.

Koks yra kultūros kongreso uždavinys? Man atrodo, kad kongresas nėra tai organas, kuris kokį dalvką ar veikimo planą sugalvoja, iškelia, išdiskutuoja, padaro nutarimą ir numato būdą tiems nutarimams įvykdyti. Mano nuomone pagrindinis kongreso uždavinys yra pasiūlytam sumanymui ar planui pritarti ar nepritarti, pasiūlyti pataisų ar papildymų ir pan. Žodžiu, kongresas tegali būti patariamasis organas. Kam? Gi tam, kas kultūrinio veikimo planą pateikia kongresui svarstyti. Kiek atsimenu, LB sąrangoj kultūros kongresui ir nenumatyta jokia sprendžiamoji teisė, ir dėl to jo nutarimai niekam nėra privalomi.

Kas gi JAV LB kultūrinei veiklai vadovauja? Nesu geras kompentencijų žinovas, bet sprendžiant pagal tai, kas skelbiama spaudoj, atrodo, kad toks vadovas yra pati LB valdyba ir galbūt Kultūros Fondas kuris rūpinasi ne tik lėšų telkimu (iki šiol berods mažai tesutelkė), bet ir aplamai kultūros reikalais. Kai kuriuos kultūrinius uždavinius, jų tarpe ir kultūros kongreso šaukimą, spres kartu centro valdyba ir Kultūros Fondas (žr. C. V. Biuletenį Nr. 19). Vadinas, šios institucijos ir pateiks kultūros kong. darbotvarkę, kuri apims turbūt siūlomą veikimo planą ir kitus svarstytinus klausimus. Kadangi veiklai vadovaujančius organus sudaro palyginti nedidelė žmonių grupė, tai jai svarbu turėti platesnių kultūrinių sluoksnių pritarimą savo sumanymams Toks pritarimas kaip tiktai ir gali būti pareikštas kult. kongrese. Tik, pakartoju, jis turės daugiau moralinės reikšmės, nes juridinės galios, kuri verstų Centro Valdybą ar KF vienaip ar kitaip elgtis, jis neturi.

Šalia šio pagrindinio uždavinio kult. kongresas gali turėti ir specifinių, pvz gali svarstyti kurį meno ar mokslo klausimą. Panašiai minėtame straipsny yra pasisakęs ir P. Gaučys. Klausimai, kuriais kult. kongresas turėtų pasisakyti, galėtų būti keliami spaudoj iš anksto. P. Gaučys reiškė nusistebėjimą, kad tremtyje iki šiol tėra įvykę tik du kultūros kongresai. Mano nuomone, mūsų salygomis vargu yra reikalingi ir įmanomi dažnesni kult. kongresai, kaip kas penkeri metai. Jie šaukiami tomis dienomis, kada vyksta koks nors kitas masinis suvažiavimas, kaip buvo pereitą kartą Chicagoje.

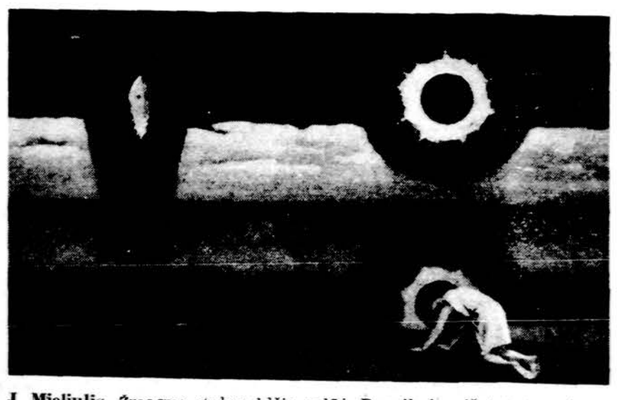

J. Mieliulis. Žmogus stabmeldžio rolėj. Paveikslas išstatytas Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos suruoštoje dailės parodoje Chicagoje, Jaunimo Namuose. Paroda atidaroma šiandien ir tęsis iki kovo 12 d.

Filmas "Pajūryje"

Atominis pasaulio sunaikinimas....

ALGIRDAS GUSTAITIS

Šiuo kartu ne prancūzas, ne anglas ar ne lietuvis davė nemirtingą kūrinį... iki pasaulio pabaigos. Pagal australiečio Nevil Shute veikalą susuktas United Artists filmų studijos, nukrečiantis filmas "Pajūryje" (On the Beach).

Vykdydamas užduotį, amerikiečių povandeninis laivas 623 buvo po vandeniu. Ne, niekas nepradėjo karo. Kas žino, gal kas per klaidą paspaudė mygtuką. Vieni kitus nušlavė gerių geriausiai: vienintelis "gyvas" daiktas yra paslaptingi telegrafo signalai. 623 pasiunčia izoliuotą jūreivį rasti vaiduoklį: ant lango užuolaidos paremta coca cola pustuštė bonkutė laiks nuo laiko kala telegrafan...

Jie iš Australijos, kurią po maždaug 4—5 mėnesių nušluos atliūliuojanti atominio oro srovė, jau nuliūliavusi visa pasaulį, leidžiasi pasižiūrėti, o gal ašigalyje, gal kur nors kas gyvas išliko.

Paslaptingos, nežinomos "gyvybės" signalai eina iš San Francisco, Kalifornijos. Ledynuose negalima iškilti: oras pilnas atominių nuodų. Pasiekia San Francisco, Calif. Iškėlę periskopą, žiūri į milžiniškus tiltus, plačiuosius uostus. Nei gyvybėlės. Gatvės tuščios, išmirę, išmirę! Niekas nesugriauta. Pilksvas dangus, miglotas. Vėjas bėra gyvybė. Tiek belikę iš San Francisco. Visi kaliforniečiai buvo San Franciske. Girdžiu, verkia ko ne visas kino teatras. Jų pačių mirtis. Mato savo galą. Dabar nei lango užuolaida nebekalena su coca cola bonkute...

Australija žino: jų galas už kelių mėnesių. Didieji mokslai išrado, didieji mokslai sunaikino. Akmenys ant akmenų, puošnūs fabrikai, pasaulyje didžiausi tiltai, pilnos knygų bibliotekos — liks. Pilsvas vėjas skaitys, lietus plaus. Neliks nei kanarkos, nei žvirblio, nei žmogaus. Nereiks geografijos vadovėlių, tarptautinių teisės knygų, judėjimo taisyklių.

"Broliai — dar nevėlu..." — meldžiasi australiečiai. Visi žino, bet niekas nenori kalbėti apie neišvengiamą mirtį.

Automobilių lenktynės. Vienų vienintelis pasiekė baigmę. Visi kiti nusižudė belenktyniuodami. Nugalėtojas prisiseges trofėją, sėda mašinon, užsuka motorą, jį gazuoja, gazuoja...

Povandeninio laivo kapitono sūnus bus jūreivis taip pat. Jis aštuonių metų. Sesutė penkių. Kapitonas jausdavo tikrumą savo šeimai. Dabar jis išliko. Sūnus bus taip pat jūrininkas... Jie buvo Amerikoje.

Per daug vyno rūsiuose. Visi geria, ūžia, dūksta, linksminasi. Verkia. Kaip išmano. Gegužinišką dainušką apie šokančią Matildą plėšia forelių gaudytojai. Šok, Matilda, šok su manim, šok, Matilda, šok. Matilda, su manim, girdi! Šok su manim, ar supranti, šok su manim tu, mano Matilda!.. Cha, cha, cha...

Vyrai atsisako moterų meilės.

Australų valdžia dalina skaus mus sumažinančias "miego tabletes". Vyrai jas duoda žmonoms, mamos savo kūdikėliams. Geria arbatą su miego miltelais...

Kodėl nieks nekalba? Taip tyku, tyku! Ir nieks neglamonėja? Taip šalta, nejauku! Ne: ir kalba, ir glamonėja: nėra jausmo, nei girdėti, nei jausti. Kaip bangos: užeina ir praeina klausa. Ir akys.

"Broliai — dar nevėlu..." kalba kunigas, ar dvasininkas. Vėjo, popiergalių jau daugiau nei klausytojų...

Bilijardą porteris vienas lošia. Vienas sumuša stiklu. Kur dingo draugai, kaimynai...

Povandeninio laivo kapitonas — viso JAV-ių laivyno, visos jūrų ministerijos vadas. Kodėl ne viso pasaulio? Koks skirtumas...

Jau visur atominis oras. Visur. Ir povandeniniame laive. Įdomi bus paskutiniojo karo istorija.

Jūrininkai nubalsuoja plaukti atgal Amerikon. Koks skirtumas dabar, kada visur lygiu atomu kvėpuojama...

Filmas pritrenkiantis. Puikus ir tikras. Vyksta 1964 metais. Kada bus tasai neapsižiūrėjimas, kad ir kas paspaus mygtuką, kas į jį atsakys kitu panašiu mygtuku, kad susproginės atomai? Kada? Kada bus naujas Atlantis, kada, kas atras Maskvą, New Yorką, Tokio, Vilnių? Ar marsiečiai galės nustatyti kalbų, kultūrų skirtumus? Kaip jie pavadins kinus? Gal gunkais, gal pukycihu, gal mumanakarabasa, gal k — t — 55 — '*xW, gal... o kokį vardą gautų lietuviai?...

Filmas neabejotinai nuostabus. Artistai gyvena, ne vaidina. Visi jaučia baisųjį "moderniškiausių ginklų" pavojų. Paruoštas tarsi juo būtų galima išgelbėti pasaulio sunaikinimą. Pagrindinėse rolėse: Gregory Peck, Ava Gardner, Fred Astaire, Antony Perkins.

KRONIKA

● **Čiurlionio ansamblis į Pietų Ameriką.** Medellino, Kolumbijoje, lietuvius pasiekė žinia, iš JAV, kad dar šių metų rugpiūčio mėnesį ruošiasi atvykti į Pietų Ameriką, o kartu ir į Kolumbiją, Čiurlionio Ansamblis. Kolumbijos lietuviai tuo labai džiaugiasi, žada savo visokeriopą pagalbą čiurlioniečiams ir jų su dideliu entuziazmu laukia, nes jeigu jau lietuvių krepšininkų maža grupelė tiek daug triukšmo Pietų Amerikoje sukėlė ir visų akis atkreipė, tai ką čia padarys atvažiavęs Čiurlionio Ansamblis?! Jo tuo didelių pasisekimu vietos lietuviai nei kiek neabejoja. Už šį žygį, jie sveikina Čiurlionio Ansamblio Vadovybę ir pačius čiurlioniečius, ir jų visų su išskėstomis rankomis laukia.

● **Sibiro lietuvių maldaknygė,** neseniai išleista anglų vertime, dabar bus išleista vokiškai ir portugališkai. Tų laidų pasirodymu rūpinasi kun. L. Jankus.

NUO UŽSISENĖJUSIŲ BEI SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENŲ ATVIRŲ IR SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ ir negali ramiai sėdėti arba naktimis miegoti dėl jų užsisenėjusios žaizdos niežėjimo ir skaudėjimo senų atvirų ir skaudžių žaizdų — užčėkite LEGULO OINTMENT. Jos gydymo ypatybės palengvins Jūsų skausmą ir galėsite vėl ramiai miegoti naktimis. Vartokit ją taipgi nuo skaudžių nudegimų. Ji taipgi prašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi prašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarppirščių. Yra tinkama vartoti nuo džiūstančios, suskilusios odos, dedirvinių odos išbėrimų ir t.t., taipgi tinkama vartoti vaikučiams, kada pasirodo skaudus išbėrimas nuo vystyklų. Ji yra gera gyduolė nuo išviršinių odos ligų. Legulo Ointment yra parduodama: po 89 centų, $1.50 ir $4.00.

Pirkite vaistinėse Chicagoj ir apylinkėse: Milwaukee, Wisconsin, Gary, Indiana, Detroit, Michigan arba rašykit ar atsiųskite Money Orderį į —

LEGULO, Department D.
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.

BOSTON, MASS.

Mums malonu paskelbti, kad MIKAS SUBATKEVIČIUS įėjo dalininku į firmą

TOM McDONOUGH,

(Plumbing—Heating—Air Conditioning — Gas fitting)
Kuri atlieka vonių, virtuvių, oro vėdinimų, šildymų ir gazo įrengimus. Taip pat įrengia ir aptarnauja aliejaus krosnis.

24 val. patarnavimas Tel. CO 5-9788
298 Bowdoin St., Dorchester, Mass.
Greitas ir sąžiningas patarnavimas

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV, RADIJAI, HI-FI, VĖSINTUVAI
Pardavimas-taisymas. Sek. uždaryta

Pirmoji Liet. Federalė Bendrovė Marquette Pk. apylinkėj, vardu

PROPERTY FEDERAL

SAVINGS & LOAN ASSN.
2612 West 69th Street
Tel. PRospect 6-4600

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000

Čia jūs galite pasidėti savo taupmenas nedarydami bereikalingų kelionių iš jūsų apylinkės ir gauti už taupmenas aukščiausią dividendą. Čia jūs susikalbėsite savo gimtąja kalba ir gausite informacijas visą laiką. Atidara: Pirm., Antr. ir Penkt. nuo 9:00 v. r. iki 4 v. p .p., Treč. uždaryta. Ketv. nuo 12:00 v . d. iki 8 v. v. ir Šešt. nuo 9:00 val. r. iki 12:00 v. d.

Indėlininkai gauna nemokamai patarnavimus, kaip pav.: čekių iškeitimas, Money orderių, apmokėjimas, elektros, gaso sąskaitų ir nuosavybės taksų.

$600 IKI $1500 NUOLAIDOS ANT NAUJO 1960

Chrysler — Plymouth — Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių

Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimais

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER—PLYMOUTH—IMPERAL—VALIANT

SALES — SERVICE

4030 Archer Avenue, Chicago, Illinois

Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga

Philip Textiles

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill. WA 2-7676

PHILIP TEXTILES erdviose patalpose, Jūs geriau galėsite pasirinkti reikalingas medžiagas: vilnones, šilkines, nylon'ines, aksomines, taffeta ir inpilams medžiagą bei kitas pasiuntimui savo artimiesiems Lietuvoje ir į tolimąjį Sibirą.

DABAR YRA LAIKAS PASIŲSTI DOVANAS VELYKOMS!

Didžiulis Atidarymas

PRADEDANT KOVO 2 D.

Šio didžiulio atidarymo proga, kainos už medžiagas yra labai nupigintos, pavyzdžiui:

Geriausios ANGLIŠKOS ir "WORSTED" medžiagos, kurių yardas kainavo apie $10.00, dabar už yardą tik .. $4.40
60 colių pločio "Wool crepe" suknelėms medžiaga, kainavusi $3.50, dabar už yardą tik $2.75
60 colių pl. flannel medžiaga už yardą tik $1.69

Atsilankykite į šį didžiulį atidarymą, kur rasite geriausią pasirinkimą įvairiausių jums reikalingų medžiagų, o pirkę už $18.00 ar daugiau, dar gausite suknelei medžiagą.

Atidaryta kiekvieną dieną ir sekmad. nuo 9:00 iki 5:30 v. v. Labai patogu atvažiuoti ir automobiliais ir autobusais.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

MARCH — KOVO 3, 4, 5 D. D.

JEPPSONS AQUAVIT 85 Proof	Fifth	$2.99
OLD ST. CROIX HEAVY BODIED 90 Proof RUM	Fifth	$3.79
POPULAR BRAND IMPORTED 90.4 Proof CANADIAN WHISKEY	Fifth	$4.19
GRAIN ALCOHOL 190 Proof V.S.P.	Fifth	$4.89
RICCA DONNA IMPORTED VERMOUTH Dry or Sweet	Fifth	$1.39
SKAIDRIOJI, 80 Proof Vodka	Fifth	$2.98
IMPORTED POLISH WINE RED CURRANT, GOOSEBERRY, STRAWBERRY, BLACKBERRY, APPLE	Fifth	$1.89
ROPHI THREE STAR COGNAC	Fifth	$4.69
BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	$5.39
ROYAL VAT IMPORTED SCOTCH WHISKEY	Fifth	$3.79

1909 1960
STANDARD FEDERAL
Chicagos stipriausioji įstaiga

SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000 FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION

Laiminga ateitis priklauso tiems, kurie taupo SAUGIAI dėl jos. Jau virš 50 metų sekmingai tarnaujame lietuviams

● Kodėl neskolinti iš Standard Federal, kurioje daug sutaupysite.

4% DABAR MOKAME VISIEMS TAUPYTOJAMS

JUSTIN MACKIEWICH, President
JUSTIN MACKIEWICH JR., Manager

TURTAS $75,000,000.00
ATSARGOS FONDAS $6,500,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šešt., nuo 9 v. ryto iki 4 v. p. p. Ketvirtad. nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Treč. visai neatidaroma

Perskaitę dien. "Draugą", duokite jį kitiems

ĮŽYMYBIŲ PASAULĖŽIŪRA

Pasisakymai 400 vadovaujančių asmenų

DR. JUOZAS PRUNSKIS

Besiinteresuojantieji pasaulėžiūros klausimais galėtų atkreipti dėmesį į vieną iš naujesnių leidiniu "We Believe in Prayer" (išleido T. S. Denison & Co. 321 Fifth Ave So. Minneapolis 15, Minn.: 616 pusl., kaina $5). Tai daug platesnis veikalas negu iš antraštės gali atrodyti. Tai apie 400 vadovaujančių šio krašto ir viso pasaulio asmenų pasisakymai savo pasaulėžiūros, religijos klausimais. Čia randame siauresnius ar platesnius pasaulėžiūrinius Credo Eisenhowerio, Nasserio, J. D. Rockefellerio, dr. Werner von Braun, Adlai Stevensono, Conrad Hiltono, George Meany, adm. Nimitz, Upton Sinclair, Frank Lloyd Wright, princo Rainer, J. Edgar Hoover ir daugybės kitų

Ši kolektyvinį veikala sudarė buvęs Minnesotos Universiteto profesorius, vėliau Kalbos Menų Northwestern Kolegijos prezidentas **Lawrence M. Brings.** Pats autorius įžangoje sakosi esas nustebintas, kiek daug svarių žmonių rado laiko paruošti savo pareiškimą šiai knygai.

Sustokime valandėlei ties vienu kitu būdingesniu pareiškimu. **David Cook,** knygų leidyklos prezidentas primena, kad kai mes meldžiamės, mes turime progos susikoncentruoti į tas pamokas, kurias Kristus mums nori duoti. Tačiau ma'da yra kai kas daugiau: maldos metu mes turime progos paklausyti. Mes klausomės to tylaus, švelnaus balso Dievo, kalbančio į mūsų sielas. Mes klausomės to meilės patyrimo, kuri Jis atneša mums.

Net patsai Jungtinių Arabų Respublikos prezidentas **Gamal Abdel Nasser** skelbia, kad islamo pasaulyje malda yra vienas pagrindinių punktų, stipriausias priartėjimas prie Dievybės, bendravimas su Visagaliu...

Malda tai žmogaus atgaiva ir pakilimas aukščiau pilkos kasdienybės. Tai kasdienių rūpesčių, problemų sprendimas amžinybės spinduliuose. Dėl to ir JAV senatorius **Edward Martin,** iš Pennsylvanijos, galėjo tvirtinti: "Kuo ilgiau aš stebiu Amerikos pažangą į aukštesnį dvasinį lygį, tuo daugiau esu įsitikinęs, kad tikėjimas ir malda yra buvę galingi veiksniai sukuriant mūsų tautos pajėgumą. Man atrodo, kad didžiausią įtaką mūsų vadovaujamame vaidmenyje, siekiant pasaulio taikos ir žmonijos laisvės, turi stiprūs religiniai pamatai, ant kurių Dievo bijantieji žmonės sukūrė ir palaiko amerikietišką gyvenimo būdą".

Dėl to ir redaktorius, rašytojas ir paskaitininkas **Robert Paterson** gali pasakyti: "Garsi ar tyli, bendra ar asmeniška malda mus stiprina... Ji atneša pasitikėjimo... Malda yra tas stiprusis akstinas, kuris išneša mus per krizes". Gi kitas redaktorius ir rašytojas — **Angelo Patri** — pasakojasi: "Aš tikiu į maldą, kaip tikiu į saulės šviesą ir lietų ir saulėtekį ir saulėleidį, į amžinojo įstatymo tikrumą".

Malda nėra silpnųjų balsas. Gyvuliai nesimeldžia. Malda yra ženklas, kad žmogus pakilęs aukščiau kitų gyvių ir įstengia susirišti su Amžinąja Būtybe anapus šio pasaulio.

Rašytoja **Beatričė Plumb** pasakojasi iš savo patyrimo: "Kiekvienoje mano gyvenimo krizėje Dievas išgirdo mano maldą ir aš galėjau džiaugsmingai sušukti, kaip besimeldžiąs senovės Danielius, nuostabiai savo urve išgelbėtas iš alkanų liūtų: Dievas siuntė savo angelą". Toliau ta rašytoja primena mokslininką dr. Carrell, Nobelio premijos laimėtoją, kuris savo akimis matė, kaip Liurde išgijo vėžio žaizda. Ji taipgi primena didį elektros srities mokslininką Steinmetz, kuris prieš savo mirtį pastebėjo: ateis diena, kada mokslininkai savo laboratorijų išmintį atkreips į studijas Dievo, maldos ir dvasinių jėgų, kurios ligi šiol tebėra mažai ištirtos.

Redaktorius ir knygų autorius **John Temple Graves** jau drįsta tvirtinti, sakydamas: "Aš tikiu, kad dabar mokslo ir protožmonės gali melstis taip, kaip niekada anksčiau, nes dabarties laikotarpyje fizika yra pakrypusi į metafiziką (į antgamtę) ir matematika liečia Dievą".

Buvęs JAV ambasadorius Etijopijoje **dr. Joseph Simonson** primena, kad malda turi reikalų su žemiškai negalimais dalykais. Jo žodžiais tariant: "Malda pripažįsta, kad žmogui yra daug negalimybių tačiau tuo pačiu metu ir džiaugiasi, kad meldimasis atveria silpnam žmogui neribotos dieviškos meilės ir jėgos kanalus, o su Dievu nieko nėra neglimo".

Šiaurės Carolinos Aukš. Teismo **teisėjas Francis O. Clarkson** aukštai vertina tą žmogaus sielos ryšį su Dievu maldoje, laikydamas jį jėgos, džiaugsmo ir pagalbos šaltiniu.

Įdomus yra pareiškimas Pennsylvanijos Universiteto medicinos profesoriaus **dr. Garfield G. Duncan.** Maldą jisai vadina susisiekimo kanalu, kuris įgalina turėti asmenišką ryšį su Begaliniu.

— Minties akimi žvelgdamas, — rašo prof. G. Duncan, — apie maldą aš mąstau kaip apie priemonę pagriebti Visagalio ranką. Sunkiosiose valandose toks tvirtesnis Kūrėjo rankos įsikibimas atneša didesnį ryžta ir išmintį sutikti savus rūpesčius. Tai toks primityvus vaizdavimasis, bet jis yra paguodžiantis. Ramioj, maldingoj meditacijoj nuo mūsų minčių atkrinta pašaliniai nelogiški dalykai. Atsiranda ramumo jausmas ir mumyse ima trykšti jėgos ir įkvėpimo šaltinis. Ir tokio patyrimo padariniai neišblėsta grįžtant į kasdienybę. Jie palieka lyg siūlai, bėgą per visą žmogaus gyvenimo audinį, ir gal net pačiam tam žmogui nejaučiant, gali turėti toli siekiančių įtakų į tuos, su kuriais jam tenka susidurti.

Maldos jėga neapčiuopiama, tačiau tie, kurie įstengė prie jos prieiti, žino, kad tai yra gėrį nešanti jėga. Patys maldos padariniai nėra neapčiuopiami. Jie yra labai praktiški patyrimai, išsilieją dvasios ramybe, augančiu gerbūvio jausmu ir gyvenimo džiaugsmu. Išmintingas gydytojas niekada nepaniekina gydomosios maldos galios, tikėjimo, išsiliejančio malda, nes jisai yra matęs žymių pasveikimų, į kuriuos palankiai paveikė maldos pačių pacientų, jo draugų ir giminių, kurie jį lanko, jo dvasininkų. Tas eina ceru keliu, kuris susirado šį malonės, įkvėpimo ir jėgos šaltinį, kuris savo kasdieniniame gyvenime laikosi Dievo rankos.

Skaitai tuos žodžius ir, rodos, būtumei linkęs manyti, kad čia kalba koks asketas, o ne moderniosios medicinos mokyklos profesorius.

Jei jau sustojome ties mokslo žmonėmis galėtume prisiminti Gustavo Adolfo kolegijos predentą **dr. Edgar M. Carlson.** Jis besąs geras psichologas, įžvelgęs, kad "visi mes meldžiamės, kai reikalai pakrypsta blogon pusėn. Kai jau nebeatrodo, kad liko dar kokia kita vieta kreiptis, kaip tik suklupti ant kelių, mes bandome ir tai. Tačiau, subrendusiems, suaugusiems žmonėms, man atrodo, malda turi būti iš pradžių, ne pabaigoje. Tai turėtų būti pirmas žingsnis, ne paskutinis. Šios rūšies malda visada man atrodė našiausia".

Dr. G. B. Oxnam įžvelgia aukštą religijos visuomeninę, net valstybinę reikšmę. Jis sako: "Jokia valstybė nėra tikrai totalitarinė, kol jos įtakingųjų tarpe yra tokių asmenų, kurie tiki, kad yra aukštesnė galybė, kaip valstybė". Ir jisai viltingai žiūri į ateitį, tardamas:

— Kai svastika ir kūjis su priekalu tėra tik istorinių košmarų prisiminimai, kryžius pasilieka gyvas savo jėgoje iki pasaulio pabaigai.

Besidomintiems pasaulėžiūriniais, religiniais klausimais labai skaitytinas minėtasis profesoriaus Brings rinkinys. Jis — lyg mozaika — sudėtas iš tokių mažų spalvingų, lengvai skaitomų, patrauklių gabaliukų, kurie atskleidžia daugybės žinomų pasaulio garsenybių vidaus pasaulio gelmes. Mūsų pačių sielos gyvenimas gauna naują impulsą ir galime kartu su šioje knygoje minimu rašytoju ir pedagogu **dr. Maris M. Proffit** kartoti:

— Dievas, kuris yra Dvasia, kiekvieno iš mūsų gali būti pasiekiamas bet kurioje vietoje ir bet kuriuo laiku. Jis stovi ties mūsų durimis ir beldžiasi įleidžiamas, ir jeigu mes išgirsime Jo kvietimą ir atversime savo duris, Jis įeis. Tačiau jėga Jis nesiverš. Mes turime kokiu nors veiksmu parodyti savo nuoširdų norą, kad Jisai ateitų į mūsų širdis.

Sibiro lietuvių maldaknygė

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Liet. Istor. Dr-jos valdybos** posėdyje 1960 m. vasario 24 d. kun. K. A. Matulaitis skaitė pranešimą — paskaitą "Arzavos įrašas", kurį prof. G. Hempl yra pavadinęs "Song of Lappaios". Įraše, greta tarptautinių ideogramų ženklų, prelegentas randa ir lietuviškų žodžių.

Arzavos karalystė buvo į vakarų pietus nuo hititų imperijos - karalystės.

Kiek pavyko tekstą iššifruoti, Kanvanas paėmė gyventi Labają (ar Lappają), nugalėjęs Hititų karaliaus algininką (valdininką). Įrašas turi 25 dantraščio eilutės. Iš teksto negalima susekti, kas buvo tekste minimi asmenys, nei kada jie gyveno. Menama, jog įrašas darytas apie XI—XII š. pirm Kristaus.

Posėdyje valdyba nutarė susisiekti su visais draugijos nariais ir paprašyti jų apklausos lapo būdu žinių, kokias yra parašę, paskelbę studijas, straipsnius spaudoje paskutiniais metais ar prisidėję prie visuomeninės veiklos.

Be to, visi nariai ir visi, kurie domisi mūsų tautos praetimi, yra prašomi rinkti dokumentinę medžiagą mūsų istorijai tirti. Užtikę ką įdomesnio svetimoje spaudoje malonėkite apie tai pranešti "T. Pr." redaktoriui p. Č. Grincevičiui, 1616 So 50 Ave, Cicero 50, Illinois.

● Taipgi Liet. Istor. Dr-jos valdyba nutarė, jei susidarys tūkstantis pirmojo Tautos Praeities tomo prenumeratorių, ducti 20 prenumeratorių (burtų ke'iu) po $50 dovanų, **viso $1,000 dol.**

Dovanos bus paskirstytos ketvirtai knygai iš spaudos išėjus. Viso tomo kaina $10. "T. Pr." administratorius kun. K. A. Matulaitis, MIC, Marian Hills Seminary, Clarendon Hills. Ill., ir "Draugo" knygynas priima žurnalo prenumeratas.

Dovanos skiriamos tik "T. Pr". prenumeratoriams.

● **Chicagos Konservatorijos** profesorių koncertų cikle ponios Alice Stephens trys diriguojami chorai (Chicago Conservatory Vocal Ensemb'e, Alice Stephens Singers ir Lietuviu Moteru Operos Choras) išpildė puikų aukšto meninio lygio koncertą, kuris susilaukė malonių atgarsių ir užpelnė lietuviams gražių komplimentų. Programoje buvo 17 numerių; iš to skaičiaus — 7 lietuvių kompozitorių. Kunigo B. Markaičio, S. J., trys kūriniai buvo itin šiltai priimti ir labai palankiai recenzuoti konservatorijos biuleteniuose ir Chicagos muzikos žurnaluose. Konservatorijos prezidentas dr. Francois d'Albert, pasaulinio masto smuikininkas solistas, susižavėjęs kun. Markaičio kūriniais, paprašė mūsų kompozitorių įteikti jam ir konservatorijai jo komponuotų dainų bei giesmių rinkinį, ir užsakė specialų kūrinį smuikui. Tėvas Markaitis baigia kurti naują Sonatiną, kuri, be abejo, bus girdima didžiosiose pasaulio koncertinėse salėse.

Pažymėtina, jog Chicago Conservatory College yra įgijus pilnateisės kolegijos statusą su teise teikti aukšto mokslo diplomus ir laipsnius.

● **Jono Dumčiaus,** broklyniečio, įtaka, katalikų spaudos žurnalistė Dorothy Day susidomėjo lietuviškais valgiais ir jo buvo apdovanota "Popular Lithuanian Recipes" knyga. J. Dumčius norėtų padirbint tikrą lietuvišką molinį pečių jos globojamai prieglaudai. Kas turi planų tokiam pečiui?

● **LITUANUS žurnalo** vajaus proga, LITUANUS Žurnalu Remti Komitetas išleido mažą leidinėlį, trumpai apibrėžiant faktus ir talpinantį lietuvių veikėjų bei kitataučių pasisakymus apie LITUANUS. Leidinėlio viršelio projektą paruošė Clevelande meno studijas baigęs Algis Muliolis.

California Beauty Salon
2751 W. 71st St. Tel. Hemlock 4-0271
SPECIALIAI
Kerpami natūraliai garbanuoti plaukai. Individualiai pritaikomas plaukų sušukavimas, Silver blonding, Švelnūs, natūraliai atrodantys pusmetiniai.
Antrad., trečiad. ir šešt. iki 5 val. vakaro
Ketvirt. ir penkt. iki 9 val. vakaro.
Pirmadieniais uždaryta.
BARBARA ROGO, Savin.

BROLIŲ ŠARKŲ Restoranas
G. ir J. Šarkos
6301 West 63rd Street
Tel. LUdlow 6-3636
Chicago 29

Greitu laiku jau veiks ir naujai pristatyta erdvi ir moderniškai įrengta dalis. Kviečiame pas mus.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
Siųskite Dovanas Velykoms
Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Inturistu Maskvoje.
NEMOKAMA VIETA AUTOMOBILIUI PASTATYTI
Prašykite naujo katalogo.
Didžiausias pasirinkimas geros rūšies prekių.
TELEFONUOKITE:
Phone: WA 2-9354
CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 S. State St. Chicago 4, Ill.

SVEIKATA,
o kartais ir gyvybė, priklauso nuo to, kaip tiksliai bus išpildytas receptas. Turėdami ilgametį patyrimą, mes išpildome receptus tiksliai, kaip jie yra daktaro nurodyti.
Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų, importuotų iš užsienio, ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.
Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jums prirašytą receptą ir įsitikinsite, kad mūsų vaistai tikrai švieži ir kainos labai prieinamos.
IŠPILDOME IŠ LIETUVOS GAUTUS RECEPTUS.
DARGIS VAISTINĖ
CHARLES DARGIS,
Reg. Pharmacistas
2425 W. Marquette Road
Chicago 29, Ill.
Tel HEmlock 4-6050

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY and McKAY Inc
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

SIUNČIAME Į LIETUVĄ
Akordeonus, siuvamas mašinas, vaistus, maistą, medžiagas ir Jūsų atneštus siuntinius. Didelis pasirinkimas prekių žemiausiomis kainomis.
Pavyzdžiui: 100% vilnos medžiaga paltui 3 jardai, ar siutui 3½ jrd., rayon 2 suknelėms 8 jardai, vyriškas ar moteriškas vilnonis megstinis ir 5 rayon skarelės $49.99
Užsakiusiems dvigubą kiekį už $99.98 pridėsime "Universal" deimantinį rieštuką ir "Zolingen" plaukams kirpti mašinėlę.
PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th St. CRawford 7-2126

NAUJAI ATIDARYTA MODERNIŠKŲ BALDŲ KRAUTUVĖ
MARQUETTE FURNITURE CO.
Antanas Peškys ir E. V. Žukauskas, savininkai
6222 South Western Ave. (prie 63-čios)
Chicago 36, Ill. Telef. PRospect 8-8526

Baldai: VALGOMIESIEMS; MIEGAMIESIEMS; SALIONAMS. LEMPOS * MATRACAI * SOFOS * FOTELIAI * STALIUKAI * MIEGAMOS SOFOS * VĖSINTUVAI * VOKIŠKI RADIO APARATAI SU PATEFONU IR BE ir kt.
Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. r. iki 6 v. vak. Pirm. ir Ketv. nuo 9 v. r. iki 9 val. vak. ir sekmad. nuo 2 val. p. p. iki 6 v. vak.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
SAVINGS INSURED UP TO $10,000
MUTUAL FEDERAL B-VĖS REKORDAS ...
● Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
● Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
● Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
● Pinigų taupymui nereikia važinėti: juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto išlaidas.
● 4% metinis nuošimtis išmokamas visuose taupymo skyriuose: birželio 30 ir gruodžio 31 d. d.
2202 W. CERMAK RD., CHICAGO 8, ILL.
CHARTERED AND SUPERVISED BY THE UNITED STATES GOVERNMENT
JOHN J. KAZANAUSKAS PRESIDENT
VIrginia 7-7747
ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. popiet. Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vak. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. popiet. Trečiadieniais visai neatidaroma.

Satelitas Eksploreris

Aiškina saulės veikimą į žemę

DR. ROM. ZALUBAS, College Park, Md.

Saulė veikia į žemę labai daugeliu būdų. Kad saulė apšviečia ir apšildo žemę, tai buvo žinoma dar prieš visų formalių mokslų pradžią. Kaip metų laikai priklauso nuo saulės, kad žemė savo orbitoje keliauja apie saulę, kad ji sukelia potvynius ir atoslūgius ir kiti klausimai jau pareikalavo ilgesnių studijų. Reiškiniai, kaip saulės dėmės ir šiaurės pašvaistės, buvo pastebėti irgi gana seniai, tačiau jų išaiškinimas dar ir šiandien nėra pilnai užbaigtas.

Didžiausio ir mažiausio dėmių skaičiaus ant saulės periodiško pasirodymo laikas — 11,5 metų — yra jau seniai nustatytas. Netgi nustatyta toks pat periodas kai kurios augmenijos augime. Pavyzdžiui, medžių storyn augimo žiedai turi tą pat periodą dėl žiedų storio pasikartojimo. Šie reiškiniai beveik kiekvieno lengvai pastebimi, tačiau yra per paskutinį penkiasdešimt metų susekta kiti reiškiniai, būtent, žemės magnetinio lauko kitimas, surištas su saulės pasikartojančiais reiškiniais, nakties dangaus šviesa, ionosfera, radijo bangų trukdymai, kosminiai spinduliai, kurių dalis ateina iš saulės radijo bangos, ateinančios iš saulės, neutrinai ir kitos dalelės ir, galiausia, Explorer I surastos radiacijos juostos. Šių pastarųjų reiškinių susekimas ir nagrinėjimas yra reikalingas specialistų ir specialių instrumentų. Kiti reiškiniai yra nekartą paminėti ar ir nagrinėti anksčiau šiame dienraštyje, todėl čia kiek ilgiau apsistosime prie

Radiacijos juostų apie žemę.

Tos radiacijos juostos yra dažniausia vadinamos van Allen radiacijos juostomis, pagal to mokslininko vardą, kurio instrumentai pirmiausia jų buvimą nustatė. Šis elektrinis laukas susideda iš dviejų juostų. Vidujinė juosta yra apie 3 mylių atstume nuo žemės paviršiaus ties magnetiniu pusiauju, o išlaukinė juosta turi apie 10 mylių atstumą. Ties magnetiniais poliais ta juosta visai išnyksta. Taigi ties poliais yra skylės pro tuos radiacijos sluoksnius, pro kurias galėtų radiacijos nekliudomas erdvės laivas išlysti. Kadangi erdvės laivas dar nėra paruoštas kelionei, tai apie šią galimybę dabar daug kalbama, o tik vėlyvesni tyrinėjimai tikrai parodys, ar tas bus reikalinga. Tos juostos sudarytos iš elektronų ir protonų, dauguma dalelių yra elektronai. Dalelių tankumas šiose juostose yra apie 17 per kubinį colį. Tų dalelių tirštis yra labai mažas, palyginus su oro tirsčiu prie jūros lygio, kuris yra apie 200,000,000,000,000,000 dalelių per kūbinį colį. Šių dalelių tirštumas nėra reikšmingas, bet jų elektrinis laukas yra reikšmingas, nes jos yra elektriškai užkrautos.

Saulės veiklos stebėjimai

Saulė yra stebima įvairiausiomis priemonėmis: optiniais teleskopais ir su prie jų įtaisytais spektrografais, koronografais, radijo teleskopais. Ji yra filmuojama visą laiką, o ypač pastebėjus didesnius išsiveržimus. Spektografų pagalba nustatyta, kad iš saulės išsiveržiančios medžiagos dalis turi tokį greitį, kad išlekia tolyn ir nebesugrįžta atgal į saulę. Didžiuma išsiveržusios medžiagos nukrinta atgal į saulę. Toliau, saulė yra stebima su čia minėtais instrumentais, išneštais į sritis, kur emės atmosfera yra daug retesnė arba ir visai reta. Balionai iškelia tuos instrumentus iki kokių 20 mylių virš žemės paviršiaus, raketos iki 200 mylių, satelitai iki kelių tūkstančių mylių, ir satelitai, leisti apie mėnulį, pasiekė net 240,000 mylių. Iki šiol dar nė vienas satelitas nesinešė su savimi teleskopo. Satelitai daugiausia nešasi instrumentus radiacijai matuoti.

Yra nustatyta, kad dalelių srovės ateina iš saulės po kai kurių staigių išsiveržimų, vadinamų "flares". Tie išsiveržimai nėra reguliarūs ir tų dalelių veikimas, arba sukėlimas žemės magnetinio lauko audrų nėra reguliarus.

Kitas saulės dalelių srovių tipas yra nuolatinio ir taisyklingai pasikartojančio tipo, kuris turi periodą apie 27 dienas. Iš kurios saulės vietos išeina ta srovė, nėra dar nustatyta. Taipgi žinoma, kad šie išsiveržimai užpildo žemės orbitoje juostą, lygią 30,000,000 mylių. Tiek staigūs ir nepriodiški, tiek šie nuolatiniai pasikartoją saulės dalelių išsiveržimai sukelia žemėje eilę reiškinių. Norint tiksliai išaiškinti tų reiškinių priežastis ir išsivystymo būdą, buvo sukurta eilė teorijų, kurių dalis ir šiandien tebėra galioje. Paskutiniu laiku yra plačiau išvystyta ir visiems reiškiniams vieną kilmę duodanti teorija, pavadinta:

Chapman — Ferraro teorija

Nors šitą teoriją negalima laikyti galutinu ir teisingu žodžiu, tačiau ji duoda gerą pagrindą tolimesnėms studijoms ir aiškinimams. Iš saulės išlėkusios ionizuotos dalelės pasiekia žemę ir čia susiduria su žemės magnetiniu lauku (kadangi dabar yra žinoma ir apie elektrinį lauką, tai, aišku, susiduria ir su juo. Rezultate šio susidūrimo — tos dalelės pereina į išlaukinę elektrinio lauko juostą, po to į vidurinę ir vėliau pereina ir auroros sritis apie magnetinius polius. Tokiu būdu ši teorija gali paaiškinti, kaip atsiranda žemės elektrinio ir magnetinio lauko kitimai arba audros, šiaurės pašvaistės ir nakties dangaus šviesa. Čia pat iškyla vienas didelis klausimas, kiek medžiagos ir kokiu būdu žemė turi nuolat prarasti, kad balansuotų šį medžiagos prieauglį per milijonus metų.

Iš šių kelių pastabų lengva matyti, kad saulės ir žemės reiškinių išaiškinimui labai daug pasitarnauja dirbtiniai satelitai ir raketos. Tiesa, šitie eksperimentai reikalauja nemaža pinigų ir darbo, bet atsiektieji rezultatai pilnai pateisina išlaidas.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Vyt. Žemkalnis iš laisvės perėjo į "Laisvę".** "Draugo" iškarpą, kurioje buvo aprašytas Lietuvon grįžusio architekto Vyt. Žemkalnio likimas, kažkas nusiuntęs į Vilnių, o dabar ilgoku straipsniu Žemkalnis bando ten pateiktų faktų išsiginti. Įprastine spaudos tvarka atsakymas turėtų būti pasiųstas tam laikraščiui, kurio jis buvo paliestas. Bet peržengusiam Europą nuo Azijos skiriančią uždangą kelias į laisvąją spaudą užutvertas. Taigi buvęs architektūros profesorius, dabar "projektavimo konsultantas", teturi pasirinkimą tarp Laisvės ir Vilnies, kurių jis iki tol, aišku, nė nepažino. Atsiliepdamas Roy Mizaros Laisvėje į Draugo žinutę, Žemkalnis pasigiria net paskaitą skaitęs Architektų Sąjungoje ir pasijutęs ten "kaip ir anais (sic!) laikais". O mes čia Lit. ir Meno Nr. 49 skaitėme, kad tame architektų susirinkime pranešimus padarė Bujauskas, Šešelgis, Likevičius ir Sakalauskas, o Žemkalnis tik diskusijose gavo prabilti... Užtat per 8 mėnesius vargšas architektas jau suspėjo tarybinį žodyną ("įsidarbinti") ir stilių ("davatkiški Draugo melai") pasisavinti. Norėtų aprašyti savo įspūdžius, tik bijąs, kad jo žodžiai čia "bus laikomi kažkieno inspiruoti". O vis dėlto taip "netyčia" ir prasprūsta architekto pamokslėlis draugams: "Ne vienas ir mano pažįstamas architektas, gyvenąs Amerikoje arba Australijoje, būtų čionai labai reikalingas ir naudingas..." Argi, sakysit, tai nėra mandagia forma išreikštas raginimas grįžti? Tik visa bėda, kad nė vienas Žemkalnio pažįstamų architektų tikrai neskaito Mizaros Laisvės, todėl ir tas balsas dings be aido.

● **Julius Jonas Bielskis,** Lietuvos konsulas Los Angeles mieste, į anglų kalbą išvertė I. Sokolnikovo istorinę apysaką "Žalgiris", pavadindamas "The Battle of Grunwald". Originalas buvo parašytas rusiškai 1889 m. 1930 metais Kaune buvo išleistas J. Sužiedėlio vertimas į lietuvių kalbą. Veikale yra daug istorinių žinių apie lietuvius, jų praeitį, papročius, jų grumtynes su kryžiuočiais. Vertėjas įžangoje supažindina su pačiu veikalu, paskiau trumpai apžvelgia kryžiaus karus, vokiečių kryžiuočių ordino išsivystymą ir jų atsiradimą Lietuvos pasieniuose. Veikalo pabaigoje vertėjas panagrinėja Žalgirio mūšį ir padarinius, aprašo kryžiuočių ordino žlugimą, nusako Prūsijos militarizmo pradžią su pagonybės ženklu — svastika, duoda suglaudintą istorinę Lietuvos ir lietuvių apžvalgą, prideda tuo klausimu rinktinę bibliografiją. Ieškomas veikalui leidėjas.

● **Lituanistikos ar lituanistinė mokykla?** Atsakydamas į tą klausimą paskutiniame Gimt. Kalbos numeryje, P. S(kardžius) rašo, jog "mums atrodo, kad šiam reikalui patogesnė būtų ne **lituanistikos,** bet **lituanistinė** mokykla". Malonu pažymėti, kad čia, kaip ir kitur, mūsų kalbininkas nėra griežtos vienos lyties šalininkas: vienai gal kiek daugiau pirmumo teikdamas, vis dėlto leidžia ir kitą lytį vartoti (tremtinis ir tremtinys, apirankė ir apyrankė ir pan.).

Kodėl mes prieš 10 metų, steigdami **lituanistikos** mokyklas, nepavadinome jų **lituanistinėmis?** Atsakymas paprastas: pasirėmėm analogija. Pagal amatų mokyklą (kur dėstomi amatų dalykai), dailės mokyklą (kur dėstomi dailės dalykai), keramikos mokyklą (kur dėstomi keramikos dalykai) buvo pavadinta ir lituanistikos mokykla (kur dėstomi lituanistikos dalykai). Pagaliau turėjome jau ir seniau lituanistikos (ne lituanistinę) katedrą, žurnalistikos katedrą, lituanistikos kursus, žurnalistikos kursus, Lituanistikos Institutą — analogiškai pasidaryta ir lituanistikos (ne lituanistinė) mokykla. Net ir skambumo sumetimai čia yra prisidėję: dvi priesagos — **nis** gretimai lyg ir piaunasi: šeštadieninė lituanistinė mokykla. Skambiau yra šeštadieninė lituanistikos mokykla. Tą ar aną formą galutinai, žinoma, nulems istorija.

B. B.

● **Ignas Sakalas** renka medžiagą ir redaguoja Lietuvos Vyčių Organizacijos istoriją, kurią numatyta išleisti 1963 metais, kada bus švenčiamas auksinis šios organizacijos jubilėjus.

● **Algis Rubas** ir **Teodoras Rudaitis** studijuoja inžineriją Illinois Technologijos Institute Chicagoje.

● **Kęstutis Kirvaitis,** gavęs magistro laipsnį, gilina studijas Illinois Technologijos Institute Chicagoje, ruošdamasis doktoratui iš elektros inžinerijos. Jo žmona **Joana Skeivytė Kirvelaitienė,** biochemijos magistrė, toje pat aukštojoje mokykloje dabar siekia doktorato.

● **Inž. V. Žemaičio** studijos "Sienų klausimu srity tarp Baltijos ir Juodųjų jūrų" išleidimas suvėlino dėl ruošiamos prijungti anglų kalba plačios santraukos ir paaiškinimų prie 5 originalių žemėlapių. Numatoma, kad galės išeiti balandžio mėnesį, tad užsakiusieji ir atsiuntusieji pinigus prašomi kantrybės. Leidžiama autoriaus lėšomis.

LAIŠKAS REDAKCIJAI DĖL CVIRKOS PLAGIJATO

Vasario 20 d. II Draugo dalyje (Kultūrinėj kronikoj) tarp kita ko štai kas parašyta: "Rašytojai išreiškė nusistebėjimą dėl dr. Algirdo Margerio pareiškimo, kurį jis, aišku, buvo priverstas bolševikų paskelbti Amerikos lietuvių spaudoje."

Na jau, na jau, gerb. kultūrinės kronikos rašytojau! Niekas Margerio neprievartavo, niekas jo ir neprivertė skelbti kokius nors pareiškimus. Ką jis pareiškė, tai visai laisva savo valia ir ranka. Ir kas mano bei teigia, kad jį privertė tai daryti bolševikai, tas vaduojasi melu ir botagu, kuriuo čaižo savo sąžinę, nes norėdamas apšmeižti ir įskaudinti Margerį, pats apsišmeižia ir įsiskaudina ligi kaulo smegenų, ligi sielos gelmių, — juk sąžinė jį graužia nepakeliamai...

Toliau sakoma: "Dabar jis skelbia, kad P. Cvirka nėra nuplagijavęs jo novelės..."

Žinoma, kad ne. Cvirka, niekad Amerikoje negyvenęs ir akivaizdžiai studijuoti jos gyvenimo neturėjęs progos, studijavo jį iš laikraščių ir knygų. Jis skaitė Eptono Sinklerio, Šolomo Ašo, Sinklerio Liuiso ir kitų amerikiečių rašytojų raštus. Jis godžiai skaitė Amerikos lietuvių laikraščius ir rašė jiems apsakymus. Jis skaitė ir Margerio apsakymą, kuriame daug prikrauta Amerikos lietuvių gyvenimo ir jų vartojamos darkytos kalbos (anglybių). Vadinasi, jis mokėsi Amerikos gyvenimo iš raštų, nes kitokie šaltiniai jam buvo nepasiekiami. Jis neturėjo už ką Amerikon atvažiuoti ir savo plikomis akimis jos nuogo gyvenimo pamatyti. Jis turėjo naudotis medžiaga, kurią kiti matė ir į savo raštus sukrovė. Taip juk daro daugelis rašytojų, kurie neturi laimės matyti svetimus kraštus. Ir tai yra visai padorus ir teisingas darbas. Ir vargu besurasi nors vieną grožinės literatūros kūrėją, nors vieną kritiką, kuris tokį darymą, tokį darbą vadintų plagijavimu, arba literatūrine vagyste.

Bet štai kas pasakyta kultūrinėj Draugo kronikoj: "Prieš 9 metus Chicagos Rašytojų klubo susirinkime Margeris viešai ir pakartotinai yra išdėstęs Cvirkos vagystės istoriją, kuri pagal paties dr. Margerio žodžius buvo aprašyta mūsų spaudoje."

Jau čia tai nusišnekėta visai nuo koto. Margeris rašytojų susirinkime niekad nieko nedėstė: jokios paskaitos nelaikė, jokios kalbos, kuri nusitęstų nors 3 minutas, nesakė, tokių žodžių, kaip "Cvirkos vagystės", kaip jis gyvas nevartojo. Tai kam gi sakyti, kad tokie pramanyti, tokie melagingi žodžiai yra Margerio? Kam dar pridėti, kad "pagal paties dr. Margerio žodžius buvo aprašyta mūsų spaudoje". Pagaliau, kam į tokį nešvarų prasimanymą įvelti ir rašytojus? Kam sakyti: "Visi rašytojai susirinkime pareiškė puikiai atsimeną dr. Margerio žodžius"? Kaip jie gali atsiminti žodžius, kurių Margeris niekad nepasakė? Ir iš tikrųjų būtų labai įdomu ir gera išgirsti iš rašytojų pasisakymą, savo parašais patvirtintą, kur ir kada jie girdėjo tokius žodžius iš Margerio lūpų? Lauksiu.

Dr. Algirdas Margeris

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Tel. — CEdarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

6812 S. WESTERN AVE., Tel. GRovehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero, TOwnhall 3-2108-09

KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

Laidotuvių Direktoriai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

• J. F. EUDEIKIS •

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

4605-07 South Hermitage Avenue

Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue

Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Ambulansų patarnavimas diena ir naktį.

Reikale šaukite mus.

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojau patarnausime.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS
718 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 WEST 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

VANCE FUNERAL HOME
1424 S 50th AVE. OLympic 2-5245 ir TOwnhall 3-9687

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.

2443 WEST 63rd STREET

Telef.: PR 8-0333 ir PR 8-0834

RINOS & VANDENS NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI (Gutters & Downspouts)

DEDAME VARIO — "COPPER-ALLOY" METALO RINAS ir VAND. NUTEKAMUOSIUS VAMZDŽIUS už tokią pat kainą, kaip ir "galvanized". Jų niekad nereikia dažyti ir jie ištveria neribotą laiką.

VISOKIUS STOGUS taisome ir atremontuojame. Garantuojami 5 metams.

DUMTRAUKIUS IR "SMOKE-STACKS" išvalome, atremontuojame ir atliekame "tuckpointing".

NAMŲ RINAS IŠVALOME ir pataisome, išsmaliname iš vidaus ir nudažome. Bus kaip naujos.

Mūsų firma yra didžiausia šioj srity, atliekame darbą kuo geriausiai už žemiausias kainas visame mieste. Visas mūsų darbas garantuojamas. Esame pilnai apsidraudę. Kreiptis galima dieną ar naktį ir sekmadieniais. Telefonai —

LAwndale 1-6047 arba ROckwell 2-8778

Mielai Jums patarnausime.

LITHUANIAN MELODIES

RADIO VALANDĖLĖ

Stotis WPAG, banga 1050

Sekmadieniais 1:00—1:30 p. p

Direktorius RALPH VALATKA

15756 Lesure, Detroit 27, Mich.

BRoadway 3-2224

SOPHIE BARCUS RADIJO VALANDA

Visos programos iš WOPA

AM. 1490 Kilocycles FM 102-7 MC.

Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryte. Šeštadienį ir sekmadienį 8:30 iki 9:30 val. ryte.

Vakaruškos pirmadienį 7 val. vak.

Raštinė: 7159 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill. Telef. HE 4-2413

Sąžiningai ir nebrangiai taisau

TELEVIZIJOS

Už patarnavimą vietoje $3.00; už dirbtuvės darbą — $10.00 ir dalys. Pigios paveikslinės lempos.

J. MIGLINAS

2549 W. 69th St. II a. PR 6-1063

TROOST-PACHANKIS MONUMENTS

6819-21 So. Western

All Phones GR 6-3745

John W. Pachankis-Patch, Vice-President

C. Vitkauskas-Vitkus, District Manager

GRAŽIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMAS

Atdara kasdien ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 5 popiet.-

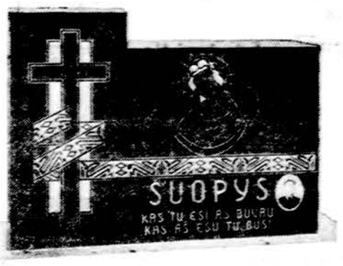

EDVARDAS SAUNORIS — GĖLININKAS

Paruošia gėles iš savo šiltadaržių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilmėms. Parūpina geles ne tik laidotuvėms, bet ir gėles sodinti ir puošti kapą jūsų artimųjų.

3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

NOW! 4¼% PER ANNUM on ALL ACCOUNTS

4¾% EARNING ON PREPAID SAVINGS

Effective Jan. 1, 1960

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS — INSURED UP TO $10,000

FREE ALUMINUMWARE WITH $500.00 OR MORE

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASS'N.

1447 So. 49th Court, Cicero, Ill.

Tel. Bishop 2-1397

HOURS: MONDAY 9 to 8

TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5

SATURDAY 9 to 1

WEDNESDAY CLOSED

DIDŽIAUSIA IR MODERNIŠKIAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!

John Savickas Monuments

11849 So. Kedzie Avenue,

Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.

Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvienu laiku.

Telefonai: BE 8-3632 arba BE 3-4718

Atdara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 val. vak.

SPYGLIAI IR DYGLIAI

Redaguoja dr S. ALIŪNAS

AMŽINI DALYKAI

Kažkada kažkoks tai begaliniai išmintingas graikas ar turkas pasakė, jog nieko nėra amžina šioj vargšėj žemėj. O paskui tą netikėtą atradimą ėmė visi dieną naktį skelbti: ir rusai, ir prūsai, ir romėnai, ir saracėnai. Jiems vis nieko nėra amžino. Bet tai gryna neteisybė, tiesiog nedovanotinas prasimanymas ir ramių gyventojų kiršinimas (anais laikais Kauno komendantas tai vadindavo vienos visuomenės dalies kurstymu prieš kitą). Yra, ir dar kaip, ir kiek tik norite ir šioj ašarų pakalnėj amžinų dalykų.

Pavyzdžiui, jei tu esi šioks toks bolševikėlis, tai labai aišku ir žinai, jog draugas Leninas, Stalinas ir Chruščevas bus tikrai amžini Ne vien už tai, kad jie bizūną, rubašką ir samovarą išrado, bet, kaip sako raudonasis katekizmas, ir pasaulį sutvėrė Mes, vargšai, nemokyti, būdami kapitalistų suklaidinti, už tą galvos dėti negalime. Gal jie, o gal ir ne jie tą padarė, bet kad šitoji šaika žemėj pragarą įrengė, o čia tai jau kiekvienam aišku.

Kovas varo mus iš vietos
Ir žmogus kažko dairais,
Ir ne vienas lėkt norėtų
Šito vaiko aitvarais.

Ir kasdieniniam gyvenime turime daug amžinų dalykų, pvz. banko knygelė Namas, nebūtinai mūrinis, irgi laikomas amžinu daiktu (ne dalyku!) ir už jį galima galvą dėti. Iš dalies (moksliškai kalbant: reliatyviai) amžinas yra automobilis. Už tuos amžinuosius idealus, aišku, reikia kovoti iki paskutinio kraujo lašo.

Visuomeniniam gyvenime taip pat pilna amžinų dalykų. Pvz. susirinkimai pradedami amžinai pusantros valandos vėliau, amžinai juose diskutuojama ir nieko nenutariama, amžinai priimamos griausmingos rezoliucijos, amžinai jos tuoj pat užmirštamos. Tie patys susirinkimai ir posėdžiai amžinai turi tęstis bent keturias valandas Vargšai piliečiai amžinai po to prisiekinėja niekad daugiau į juos neisią, organizatoriai atsilygindami amžinai bara publiką, kad ji nesiklauso jų amžinų kalbų apie tai, kad Lietuva turi Gedimino kalną. Minėjimuose amžinai sakoma bent trisdešimt kalbų (atsiprašome New Yorką: ten esti tik dvidešimts šeši kalbėtojai). Amžinai visuomenė kviečiama į Vasario 16 minėjimą ir žadama trumpa programa, o amžinai duodama tokia, kad žmogus išėjęs iš minėjimo vertas amžinųjų atlaidų.

Jeigu visada pro kirpyklą vaikščiotų gražios merginos, tai visi klijentai būtų be ausų.

Formulė susirinkimuose, kurią pirmininkaujantis turi pristatyti kalbėtoją, yra taip amžina ir neatmainoma: "Jūs visi jį gerai žinote ir pažįstate, tai kaip čia pasakyti". O jei solistai ar choras auditoriją sužavės, tai būtinai po to irgi pirmininkas turi pats save parodyti scenoj ir amžinai tais pačiais žodžiais pasakyti, jog jis dėkoja už labai gražų padainavimą. Jei nepasakytų, publika nežinotų, kad jie dainavo. O jei po koncerto bus ir gėlių, tai publika jau pati žino vieną amžiną dalyką: dirigentas būtinai pakvėpins vieną žiedą ir jį pabučiuos.

Buvo ir bus, vadinas, irgi yra amžina, jog toji partija ar sąjunga, kuriai aš priklausau, yra neklystanti, geriausia, bet ji viena anais laikais ir Lietuvą atstatė, o jau visos kitos amžinai buvo ir bus begaliniai blogos. Tiesiog skradžiai žemė tokias!

Jei, tačiau, abejoji dėl amžinų dalkų ir esi netikintis tuo, tai patariam, pvz. užsisakyti lietuvių kalbos žodyną arba kokią knygą apie teatrą. Tada būsi amžiams užtikrintas, jog vis už trijų savaičių tas leidinys išeis, po tų trijų vėl patariame pasiteirauti, paskui vėl po trijų ir t. t.

Ne, anas arabas ar turkas nežmoniškai suklydo. Nėra jau taip blogai. Galiu galvą dėti, jog yra, ir ne taip mažai, amžinų dalykų.

B. S. (Baisusis Smakas)

Šis šaunus tautietis užsakė paminklą didžiausiam žmonijos gelbėtojui ir ramintojui — taupymo knygelei.

Kas kaltas, o ką bara

Darbininkas ir Dirva pranešė, kad Faustos Kiršos sukaktuves minint "kalbėjo tik moterys. Svarbiausia, nebuvo to plepumo ir žodžių kartojimo, koks dabar nuolat pasitaiko mūsų vyrų dominuojamuose susirinkimuose".

Ir suprask dabar žmogus, kalbėjo tik moterys, o vyrus bara už plepumą.

Geras spektaklis

Pavėlavęs žiūrovas įbėga į teatrą ir paduoda kontrolierei biletą.

— Spektaklis prasidėjęs, — sako kontrolierė. — Įeikite, tik kuo tyliau, prašau.

— Ką? Ar jau visi miega? — nustebo žiūrovas.

Meteorologija

Meteorologijos stoties vedėjas diktuoja savo mašininkei:

— Rytoj šilta, vakare lietus.

— Gaila, — tarė sekretorė, — rytoj žadėjau eiti į pasimatymą.

— Na, tai gali išbraukti lietų, — tarė stoties vedėjas.

Blogas kraštas

Dvi gražios pažįstamos atsisveikina gatvėje ir pasibučiuoja. Netoli stovįs vyras sako:

— Tai biaurus kraštas, čia visus vyro darbus atlieka moterys

Giedroj ir žmona lyg gėlė,
Ir lekia autas ir skrybėlė.

Svarbus ir reikšmingas patikslinimas

Juozas Mikuckis Drauge, atsakydamas Rapolui Skipičiui apie Vilkolakį, taip išpyškina: "Vilkolakis gimė ne 1919 m. vėlyvą rudenį, kaip rašo p. R. Skipitis, bet 1919 m. žiemos pradžioje".

— Mama, mes žaiskim politika. Tu būk Amerika ir pagal sveti mų kraštų rėmimo planą atiduok visus pyragaičius.

Premijuoti minėjimai

Spyglių skelbtą konkursą, kuri kolonija laimės turėjusi daugiausia ir ilgiausių kalbų Vasario 16 minėjime, laimėjo Waterbury. Visa eilė kolonijų taip pat labai aktyviai varžėsi dėl pirmos vietos. Paskutinę vietą užėmė Rockfordo kolonija, baigusi paskaitas ir meninę dalį per 1 val.

Chicagai paskirtas specialus atžymėjimo lakštas už tai, kad per keturias valandas kalbėtojai įrodė, jog ties Kaunu Neris įteka į Nemuną.

Laimingas medžiotojas

Šeimininkas, sukvietęs tarnus, su kuriais drauge medžiojo, klausia:

— Ar visi susirinkote?

— Visi.

— Tai ačiū Dievui, nušoviau stirną.

Konkursas iki begalybės

Literatūros žurnalas Aidai sausio numeryje skelbia, kad Aidų literatūros premijai kūriniai reikia siųsti ligi vasario 30 d. (kuriais metais tai bus?).

Šuo ir iškaba

Automibilistas pamatė ties vienu ūkininku iškabą: "Saugokis, piktas šuo". Vėliau jis pamatė vėl tokią pačią iškabą. Įvažiavęs pas ūkininką, pastebėjo tik mažą lojantį šuniuką.

— Tu manai, kad šis šuniukas gali svetimuosius nuvaryti šalin? — paklausė automobilistas.

— Ne, šuniukas negali, bet iškaba tai taip.

Nuliūdimui priežastis

Redaktorius sekretorei sako:

— Rankrašty yra klaidų, bet netaisyk, nes jei nebus klaidų, tai bus nelaimingi tie, kurie specialiai klaidų laikraštyje ieško.

Aspirinas veikia

Sako daugeliui nuo įkyrios per televiziją reklamos, siūlančios pirkti aspiriną, pradeda galvą skaudėti ir tada žmogus skuba to aspirino gerti.

— Bacilos dauginasi dalindamos celes, o biurokratai — darbą.

Balys Pavabalys

Iš šalies, kol nieks nelies

Loja pudlius ir buldogas.
Ir skalikas netylės.
Kas didesnis demagogas,
Pamatai tik iš šalies.

Kaunas vyrai, kaip vampyrai,
Užburti sapnų pilies.
Nei tai žirniai, nei pipirai.
Tau tik juokas iš šalies.

Bet... jei kulkos jų šiaudinės
Ir tave bent kiek palies,
Tauksi kuolą iš statinės,
Kirsi kirtį iš šalies.

Jonis Alvona

SKAITOM "TIESĄ", MATOM BIESĄ

Supasi karklai, nejuda arklai,
Puošia kolchozą dilgės ir usnys.
Sesę ir brolį veža į tolį, —
Sibire pūga, šaltis ir pusnys.

Kumščiu į sprandą ir propaganda
Penkmečiams judant kuriame rojų.
Svyla makaulė, Stalino saulė
Liesą pilietį verčia iš kojų.

Šokam, dainuojam, — neaimanuojam
Kai politrukas naganą turi.
Daugel tėvynių ir soclenktynių,
Naktį sapnuojam dešrą ir sūrį.

Vilnius ir Kaunas klumpėmis aunas,
Lopas ant kelnių, lopas ant švarko.
Kremliaus galvijo Justinas bijo, —
Sniečkus nei Preikšas jo nesutvarko.

Skaitome "Tiesą", matome biesą,
Tuo Belzabubu Chruščevas tapo.
Ugdom kasdieną mintį tik vieną:
Kartą kacapo neliks nei kvapo.

Humoras Chicagoj

Kuris plėšia

Į policijos centrinę skamba telefonas. Pilietis susijaudinęs kalba:

— Pas mus apiplėšimas!

Į tai vienas policininkų sušunka:

— Pažiūrėk plėšiančio žvaigždės, kuris numeris.

Piktas klausimas

— Kodėl vežies revolverį? — klausia vienas policininkų.

— Ką darysi nevežęs, gali priseiti gintis nuo policininkų.

Pagyrė

Viena draugė, susitikusi kitą, pasakė:

— Žinai, kai aš tave stebiu, labai džiaugiuosi. Ta tavo skrybėlaitė metai iš metų vis labiau tinka.

— Nieko nėra lengviau kaip būti angelu, kol niekas nerecenzuoja to angelo solo pasirodymo scenoj.

Žadėjo mirti dėl tėvynės
Ir dėl idėjų jos kilnių.
Kadaise buvęs kanapinis
Virto šiandien lašininiu.
Ir žavi jį tik aukso skrynios
Savo skambėjimais švelniais —
Kadaise buvęs kanapinis
Šiandien apaugo lašiniais.

Žmogus dviejuose kūnuose

Pr. Mickevičius, aprašydamas Lietuvių Enciklopedijoje Milwaukee miestą, rašo: Suorganizuotas mišrus choras ir dramos mylėtojų būrelis, kuriems vadovauja Pranas Turūta. (Liet. Enc. 18 tom. 486 pusl.) Truputį kiek anksčiau išleistame Pasaulio Lietuvių žinyne Pr. Turuta rašo: "Skautų draugovė Dainava, draugininkas Pranas Turūta. Vyrų oktetas, dir. Pranas Turūta". Spyglininkai ir dyglininkai pasitiesė žemėlapį, išstudijavo nuotolį ir kadangi Pr. Turūta vienu ir tuo pačiu metu gyvena Milwaukee ir Grand Rapids, nutarė, kad Pranas Torūta turi du kūnus. **Z.**

Priešingi norai

Savininkas, uždaręs saliūną, pareina namo ir staiga išgirsta skambant telefoną:

— Kada atidarysi saliūną? — klausia.

— Rytoj rytą 9 val., — atsako saliūno savininkas.

Po kiek laiko vėl porą kartų skambina tas pats, klausdamas savininką, kada šis atidarys saliūną. Saliūnininkas pakartoja, kad 9 val. Kai 4 val. ryto tas pats pilietis vėl paklausia telefonu, kada atidarys saliūną, savininkas supykęs rėkia:

— Atidarysiu devintą valandą, tačiau tu tai nė nebandyk ateiti.

— Aš ir nenoriu ateiti, aš noriu išeiti, — atsako jau gana įsilinksminęs žmogėnas.

Išmintingai ir linksmai apie moterį

— **Moteris** tai kabliukas, ant kurio **juokdarys** kabina savo juokus, **pamokslininkas** savo techniką, **cinikas** savo nusiskundimus, ir **nusidėjėlis** savo pasiteisinimą.

— **Nėr geresnio** būdo praleisti pinigus kaip su moterimi, jei nori parodyti visiems, kur savo pinigėlius praleidai.

— **Vienintelis** būdas nugalėti moterį yra su skrybėle: užsidėk ją ir bėk.

— **Moteris** būtų patrauklesnė, jei krentant į jos glėbį, nepapultum į jos nagus.

— **Jei vyras** žinotų, kaip moteris viena praleidžia savo laiką namuose, tai jis niekad nevestų

— **Moteris** mums yra didelė paguoda, bet jei nebūtų moterų, tai mums nereikėtų paguodos.

— **Vienu reikalu** vyrai ir moterys sutinka: jie nepasitiki moterim.

Išsilavinimas

Humoristas King sako, jog gerai, kad 6 val. r. per televizijos programą Amerikoj kartais duodamas išsilavinimo pamokos, nes, esą, kad atsikelia taip anksti rytą žiūrėti televizijos, yra tikrai kvailas.

Vienas iš dailininkų skuba piešti paveikslą parodai, atidaromai šį šeštadienį Jaunimo centre.

ISTORIJOS APIE DIDELIUS ŽMONES

Nemokamas biletas

Didysis kompozitorius — pianistas Rubinšteinas atėjo koncertuoti. Prie koncertų salės jį pasitiko viena moteriškė ir paklausė:

— Nelaimei, neturiu pinigų bilietui nusipirkti. Gal galėtumėte man jį padovanoti.

— Gaila, — atsakė Rubinšteinas, kad aš savo žinioje teturiu tik vieną vietą. Jei jūs norite, galite ją užimti. Būčiau labai patenkintas.

— Aš jums labai dėkoju! — sušuko moteriškė, — ir kur yra ši vieta?

— Prie piano, ponia, ir jei jūs ją užimtumėte, būčiau labai dėkingas.

Grafologijos specialistas

Rašytojas Balzakas domėjosi grafologija ir įsitikino, kad niekada nesuklysta. Kartą jam atnešė mokyklinį sąsiuvinį.

— Pasakykite man, — tarė moteris, — kas bus iš šito vaiko.

Balzakas atidžiai tyrinėjo sąsiuvinį, ir po to paklausė:

— Jūs esate šio vaiko motina?

— Ne.

— Tada aš jums pasakysiu visą tiesą: šis vaikas yra bukaprotis, vėjavaikis. Niekada jis nepadarys nieko gero.

— Bet, — atsakė moteris, — kaip jūs nepažįstat savo rašto? Juk tai jūsų mokyklinis sąsiuvinys.

Tamsuolis

Vieną kartą žymus mokslininkas Einšteinas, kuris buvo priverstas pabėgti iš nacių Vokietijos, atsidūrė keblioje pagarsenybe Mary Pikford. Nedėtyje. Hollywoode amerikiečiai jį suppažindino su ano meto trukus Einšteinas paklausė:

— Kas buvo toji žavi dama, su kuria mane tik ką supažindinote?

Įsižeidusi, kad Einšteinas neatpažino tokios garsenybės, kurią JAV pažįsta kiekvienas vaikas, kino žvaigždė pareiškė:

— Aš taip ir maniau, kad hitleriniai ministeriai yra dideli tamsuoliai.

Neišverčiamas žodis

Kviestinių pietų metu rašytojas Bernardas Show sėdėjo greta turtingo tekstilės fabrikanto žmonos.

— Mielas pone Show, — su žavinga šypsena kreipėsi dama į didįjį rašytoją, — ar jūs nežinote geros priemonės nuo nutukimo?

Show atidžiai pažiūrėjo į kaimynę, ir nuduotu rimtumu, mįslingai paglostęs barzdą, ištarė:

— Aš žinau vieną priemonę, bet niekaip negaliu sugalvoti, kaip išversti jums šį žodį — juk "darbas" jums nesuprantamas žodis.

Amperas ir valstietis

Įžymus fizikas Amperas kartą keliavo su savo sūnumi. Vienoje vietovėje jis apsistojo pas valstietį. Prireikus toliau važiuoti, reikėjo atsiskaityti su šeimininkais. Išsiblaškęs mokslininkas nuolat klydo paprastuose apskaičiavimuose. Pagaliau, šeimininkui padedant, apskaičiavimas buvo baigtas.

— Taip, gerbiamasis, — pastebėjo valstietis, — jūs šiek tiek mokate skaičiuoti, tačiau jums dar reikėtų pasimokyti aritmetikos mūsų kaime. Jau kiek metų praėjo nuo to laiko, kai aš čia susipažinau su skaitmenimis, ir aš, kaip matote, iki šiol šį tą prisimenu.

Surinko **Ed. Šulaitis**

— Galite gerti ir kaip žuvis, bet tik tą patį, ką ir ji geria.

Ir šlampa padai, šlampa barzda
Nors mušk tą lietų golfo lazda.

SPYGLININKAI GUODŽIASI

— **Marquette Parko gyventojas** Chicagoj atsiuntė rimtą raštą: "Kai aš buvau pradžios mokykloj, tai mūsų skyriuje buvo toks Karolis, kuris niekad nepadarydavo namie uždavinių. Kai mokytojas jo paklausdavo — "Karoli, kodėl nepadarei uždavinių?" — jis atsakydavo: "Ponas mokytojau, man galva neišneša". Kadangi turėti 50 m. yra didelis nuopelnas, nes apie penkiasdešimtininkus rašo visi laikraščiai, tai 50 m. nori atšvęsti ir Karolis, bet jam galva neišneša kaip. Taigi, patarkit, ką daryti, nes juk baisi garbė lietuvių tautai, kad jos žmonės sulaukia po penkiasdešimt metų".

— **Grafomanu** pasirašęs tautietis iš Chicagos rašo: "Tie, kurie piktinasi, kad inžinieriai remia amerikiečius ir tūkstančius dolerių palieka Sheraton viešbuty, gi Gajos korp. daktarai savo balių rengia Jaunimo Centre, turi atsiminti, kad lietuviško maišo nepripildysi, gi vargšui amerikonui milijonieriui kai kokio tūkstantėlio trūksta, gali pagelbėti.

— **Besidžiaugiąs rašo:** Clevelande išeinąs kaip pats save aptaria "visuomeninio auklėjimosi" žurnalas Jaunimo Žygiai, džiaugsmingai mane pradžiugino savo jaunumu. Štai:

Draugas: "..ten dabar galima rašyti nesiskaitant su Kat. Bažnyčios atstovaujama mintimi, net gi ir su dora..."

Liet. Bendruomenė: "Jei LB vadovybėje patekę žmonės ir toliau taip elgsis... jie išvaikys ir jau dabar esamus senuosius".

Tiesiog linksma šį savaimingo auklėjimosi "jaunuolių žurnalą skaityti, nes atsimenu, Kauno senutėliai vežikai stengdavosi perspiauti tik telegrafo vielas, o šie linksmi jaunuoliai stengiasi — per Draugą, L. Bendruomenę. Ir sakyk, kad mūsų mažutėliai nekultūringi ar neveiksmingi.

Moterėlės tariasi, ar vykstant su marijonų organizuojama ekskursija į Miuncheną reiks pasiimti Andriulio sūrio ar ne.

Po operos

— Antanai, kur buvai vakar?

— Vakar buvau su žmona Chicagos Vyrų choro suruoštoje operoje.

— Na, ir ką girdėjai?

— Girdėjau, kad Jonas nori skirtis su žmona, kad Marytė susižiedavo su Juozu, kad Stakaičiai pirko televiziją ir kad Sakutis Petras kortomis pralošė šimtinę.

Kas būtų atsitikę, jeigu Amerikoje nebūtų buvę humoristų: gyvenimas tada būtų tik ilgi kongreso užrašai.

— **Tom Mason**

Patarlės

— Nenori pripažinti kaip Vepštui (Juliaus sūnui) pavardės Dirva ir Naujienos, vienoj vietoj jį vadina Vardžiu, o kitoj Metmenų tvarkytoju.

Šilima spaudžia prakaito lašą,
Tam kas pasogą nuosavą neša.